

LÁNOVSKÝ OBČASNÍK

Vydávala ZŠ Lánov

ročník 1/číslo 1 - březen 2003 (v papírové podobě je to až v čísle 1/2)

Publikace o Lánovu

Dovolujeme si Vás upozornit na první díl knihy vydané na podzim loňského roku, která se bezprostředně týká historie naší obce. V místopisné knižní řadě vlasteneckého kroužku Vrchlabí/Krkonoše a podhůří – Marktoberdorf, Bavorsko vyšla jako osmý svazek publikace Dolní Lánov (Údolí Malého Labe – svazek 1). Na 547 stránkách se dočtete vše o historii Dolního Lánova. Dílem samozřejmě prolínají i dějiny celého našeho údolíčka, najdeme zde i mnoho faktů o Lánovu a Dolním Dvoru. Součástí rozsáhlé monografie je také více než sto černobílých fotografií, dále mapky a plány. Tisk a vazačské práce odvedla trutnovská firma LUKY. Kdo je autorem? Roland Zirm, narozený 26. 10. 1932 v Dolním Lánově, č. p. 195. Je synem dolnolánovského klempíře Johanna Zirma a jeho ženy Marie, rozené Grafové z Horního Lánova. První čtyři školní roky strávil v obecních škamnech, poté navštěvoval až do roku 1945 měšťanku ve Vrchlabí. 13. května 1946 nuceně s rodiči odchází do Německa. Nedaleko Heidelbergu v Meckesheimu nalézá s rodinou nový domov. Povoláním mistr strojní výroby v Meckesheimu, posledních šest let pracuje samostatně jako konstruktér. Ženatý, posledních šest let se zabývá studiem kronik. Kde a jak si knihu, která je samozřejmě psaná německy, můžete objednat? Na adrese: Heimatkreis Hohenelbe/Riesengebirgsmuseum Gottlieb Fischer Thalhofener Strasse D-87616 Marktoberdorf Cena včetně balného a poštovného: cca 45 Euro (asi 1500 Kč). Kniha je k nahlédnutí u ředitele ZŠ Lánov, naše škola ji od autora dostala darem.

Z lánovských pověstí.

O podkově na lánovském znaku

Jak se na dolnolánovském kostele a znaku objevila podkova, koluje několik historek. Zde jedna z nich: když se obec zakládala, žil tu jeden zlý sedlák jménem Bost. Po své smrti dostal za své zlé skutky podkovu. V hrobě neměl klidu a každou noc ho bylo možno spatřit, jak se potlouká po hřbitově. Jednou časně zrána rozezněl zvoník zvon a díval se z věže na hřbitov. Zlotřilý umrlec Bost pohlédl na věž a vztekle k ní přiskákal. V ruce držel podkovu a bušil s ní do zdi kostelní věže. Zvoník vykřikl hrůzou a leknutím. Zle by se mu vedlo, kdyby nepřišel na zajímavý nápad. Zakokrhá jako kohout a dostalo se mu odpovědi od opravdového kohouta pana faráře. A protože se svítáním a prvním ranním zakokrháním ztratil zlotřilec Bost všecku sílu, musel se vrátit do svého hrobu a zvoníka nechal na pokoji. A otisk Bostovy podkovy vidíme dodnes na zdi kostelní zvonice.

ročník 1/číslo 2 - květen 2003

Výstava místních výtvarníků a dětí

Před velikonočními svátky uspořádaly občanské besedy Lánova a Dolního Lánova přehlídku uměleckých děl místních umělců. Pod patronací lánovského obecního úřadu v zasedací síni se sedm výtvarníků a jeden kroužek pochlubilo svými zdařilými výtvy. Dovolují si zde krátce se zmínit o jednotlivých autorech v abecedním pořadí:

Milan Beyer (*1933)

Původním povoláním řezník, nyní v důchodu. Ze dřeva vyřezává asi dvacet let po vzoru pana Vydry, černodolského hajného. Zaměřuje se na vyřezávání podložek pro myslivecké trofeje.

Jan Černoš (*1982)

Student výtvarné výchovy a češtiny na pedagogické fakultě v Hradci Králové. Zakladatel surrealisticko-dadaistické skupiny „Čertům“. Od roku 2000 vystavoval na šesti výstavách v regionu, naposledy ve Třech domcích ve Vrchlabí.

Ludmila Ditzová (*1967)

V devíti letech se naučila paličkovat, nyní se k této činnosti vrací po dlouhé přestávce. Její obrázky najdeme na mnoha místech v Čechách, na Slovensku i v Německu. Jeden doputoval dokonce až do Austrálie.

Arnošt Klust (*1932)

Kreslí a maluje od sedmnácti let, náčrty krajiniek zpracovává jako akvarely. Teprve později se věnuje olejomalbě, která je dnes jeho hlavní technikou. Spolu s dalšími amatéry vystavoval v Mrklově. Jeho obrazy bychom našli nejen u nás, ale i v Polsku, Francii a Kanadě.

Veronika Nechanická (*1991)

Benjamínek výstavy. Po začátcích v DDM ve Vrchlabí nyní pracuje ve vrchlabské lidové škole umění pod vedením Pavlíny Štanglerové. Své obrázky již vystavovala ve vrchlabském muzeu a na radnici.

Jan Nechanický (*1916)

Maluje od dětství. Zprvu se věnoval perokresbě, vzorem mu byl Mikoláš Aleš. Miluje přírodu, která je také hlavním tématem jeho obrazů, na kterých najdeme mnoho známých i neznámých zákoutí z Lánova a okolí.

Eva Zelinková (*1974)

Výtvarnou výchovu vystudovala na pedagogické fakultě v Hradci Králové, nyní vyučuje na naší základní škole. Věnuje se hlavně malbě temperou a pastelem. Vystavovala například v Hradci Králové a Jilemnicích.

Keramický kroužek (*1999)

Pracuje pod vedením učitelek Ivy Farské a Evy Charvátové. K dispozici má vypalovací pec a hrnčířský kruh. Ve dvou odděleních pracuje přes třicet dětí, vystavované výrobky byly jejich samostatnými pracemi.

Lesní divadlo v Lánově?

Snad jen několik starých pamětníků a starousedlíků si vzpomene na přírodní amfiteátr, který naši německy mluvící předchůdci vybudovali a udržovali až do konce 2. světové války. Po krátkém pátrání se mi díky paní Wiesnerové podařilo zjistit, kde přesně se vlastně lesní divadlo (Waldtheater) nacházelo: už jen nenápadné terénní úpravy najdeme na jihovýchodním srázu údolíčka, ve kterém se dnes nachází lánovský lom. Pro pořádkumilovně upřesňuji, že nejlépe bychom místa dosáhli od vjezdu do areálu lomu. Zde je nutno se postavit zády k potoku a škrábat se do zarostlé stráně (původně vykáčené hlediště je dnes porostlé statnými padesátiletými stromy). Nejprve bychom dospěli k místu, kde se nacházelo jeviště, a při troše fantazie bychom vzhlíželi do původního hlediště,

které se strmě zdvíhá k severozápadu. Co se zde hrávalo, kolik lidí se zde scházelo, nevíme. Zmínka i fotografie je k přečtení i k vidění ve zmiňované monografii pana Rolanda Zirma.

Víte, že ...

- dolnolánovský kostel letos oslaví 400 let od položení základního kamene? 15. března roku 1603 se poprvé koplo a již 1. července téhož roku nastoupili tesaři ke střešním pracím. Hotov byl kostel za třicet týdnů, tedy v polovičním čase, než se plánovalo.
- dobrovolný hasičský sbor založili v Dolním Lánově již v roce 1873, letos tedy uplyne 130 let od jeho vzniku? Zdejší hasiči patřili k početně nejsilnějším ve vrchlabském okrese. Od roku 1885 do roku 1945 v Dolním Lánově vyhořelo a znovu bylo obnoveno 33 domů a 32 zemědělských usedlostí, v průměru tedy zdejší hasiči zasahovali o něco častěji než jedenkrát za rok.

Lánovská škola před stoletím

Na konci minulého století žilo v Prostředním Lánově zhruba třináct set obyvatel ve více než 160 domech. Jednalo se domy přízemní, v roce 1912 měl Prostřední Lánov pouze deset jednopatrových a jednu dvoupatrovou budovu. Až do roku 1885 navštěvovaly děti z Prostředního Lánova školu v Dolním Lánově. V letech 1884-85 vystavěla obec za obzvláštní podpory dlouholetého člena místní i okresní školské rady Johanna Zirma krásnou, prostornou budovu nové školy, která svému účelu slouží dodnes. (Jedná se samozřejmě o budovu u silnice, kde se dnes učí děti v první a druhé třídě a kam je situována školní družina.) Náklady na stavbu byly na tehdejší dobu poměrně nízké - celkem si stavba vyžádala 13.688 zlatých. Pro srovnání - ve stejné době postavený kostel Sv. Vavřince ve Vrchlabí si vyžádal náklady asi 140.000 zlatých. (Za jednu zlatku se v té době dal koupit přibližně kilogram másla, takže náklady by podle tohoto porovnání činily asi jeden a půl miliónu korun.) S novou školou vzniká také nová školní obec, dnes bychom použili termín spádová oblast. Kromě vlastního Prostředního Lánova sem bylo začleněno i Kovársko, které bylo do té doby přičleněno k Dolnímu Lánovu a školu navštěvovaly i děti ze tří nejsevernějších dolnolánovských domů. Školní provoz byl zahájen v září 1885 a vyučovalo se ve třech třídách. O další třídu byla škola rozšířena v roce 1907. Prvním vyšším učitelem (prakticky ředitelem) se stal Raimund Schrener, který byl v roce 1904 vystřídán Johannem Fiedlerem. Jména učitelů, kteří v prvních letech na škole vyučovali, jsou až na výjimky německá. Ve škole se vyučovalo dvěma náboženstvím, která děti navštěvovaly podle příslušnosti k té které náboženské obci. Mezi vyučujícími katolíky nalezneme toliko místní faráře či kaplany. Civilnější podobu evangelické výuky, která byla začleněna až roku 1900, dokazují učitelé, kteří se rekrutovali nejen z církevních řad. Prvními dvěma vyučujícími byli ředitelé rudnické školy. Pouze pro dívky byl určen předmět ruční práce. Zde působily jako výjimky v jinak zcela mužském obsazení pedagogického sboru i ženy-učitelky. Důkazem, že dříve se rodilo podstatně více dětí než dnes, jsou počty žáků navštěvujících školu. Za prvních třicet let provozu školy činil nejnížší počet žáků 192 v roce 1895, naopak nejvíce jich přicházelo roku 1910 - 261, všichni z výše zmíněné spádové oblasti Prostředního Lánova.

ročník 1/číslo 3 - červen 2003

O dcerách lánovského vodníka

Před lety, kdy celý Lánov tvořily pouhé tři selské dvory, konávaly se v jedné usedlosti (měla stát kdesi v místě dnešní křižovatky v Prostředním Lánově), která zároveň sloužila jako hostinec s výčepem, často taneční večery. Společně na ně docházely tři panny, které byly nápadné díky vždy mokrému lemu šatů. Pokaždé, když odbila půlnoc, dívky zmizely rychlým skokem do nedalekého Malého Labe.

Jedenkrát, když se v hostinci večer objevily, chtěli jim místní hoši přichystat pěknou taškařici. Jistý násoska svázal jedné panně šaty tak, že se nemohla bránit, se slovy: „Počkej, co já ti dnes v noci provedu!“ Když se výtečník a jeho kumpáni nad ránem vraceli k domovu, zavedla je cesta na most přes Labíčko. Všichni si všimli, že můstek přes vodu je stržený. Jen pachatel zlého činu kráčel dál jako omámený, spadl do hluboké tůně a utopil se.

Z historie lánovské tělovýchovy

Německý tělovýchovný spolek Eiche (Dub). Až do roku založení spolku se lánovští sportovci sdružovali v tělovýchovné organizaci dolnolánovské, jejíž působnost sahala až do Horního Lánova. První valná hromada klubu „Dub“ založeného v roce 1890 se konala 5. října v hostinci Johanna Zirma v Prostředním Lánově. Zde členové zvolili představenstvo klubu. Již 8. října téhož roku vstupuje spolek do Labsko-úpské tělovýchovné župy. Od počátku činnosti se spolek potýká s nesmírnými obtížemi, zejména se skutečností, že nevlastní žádný prostor ke cvičení v zimě či za nepříznivého počasí. Jako zimní provizorní tělocvična sloužila jedna místnost v hostinci. Zde měli cvičenci k dispozici pouze jedna mizerná bradla a několik tyčí. V létě se cvičilo na školních zahradách v Prostředním i Horním Lánově. Jediným gymnastickým náradím v Prostřední Lánově byla tehdy pevná hrazda. První gymnastická veřejná přehlídka se konala v roce 1892. Na přimluvu jednoho z mecenášů získal spolek finanční prostředky a na základě smlouvy se stavebním mistrem Fiedlerem z Hostinného se postavila a 3. září 1893 slavnostně otevřela „tělocvična“, prakticky v té podobě, jak ji známe dnes. Troufám si tvrdit, že parkety v našem sportovním stánku jsou původní. (V letech 1899 – 1902 sloužila tělocvična místní evangelické obci jako náhražka opravdového kostela. Konaly se zde pravidelně bohoslužby.) Letos tedy slavíme stodesáté výročí od otevření tělocvičny. Hezkým symbolem by se mohlo stát položení základního kamene nové na počátku školního roku. Počet členů cvičenců vždy silně kolísal, cvičiteli byli většinou mladí muži, na které se vztahovala branná povinnost. Po jejich narukování se na ně občas marně hledala náhrada... Ránu pro lánovskou tělovýchovu znamenala první světová válka – přes sto členů narukovalo, jedenadvacet se jich z evropských bojišť nikdy nevrátilo. Tělocvična v této době slouží jako lazaret. Teprve v roce 1925 vzniká lyžařské družstvo, o dva roky později se v Lánově začíná organizovaně šermovat. V roce 1928 se slaví 50. výročí vzniku župy krkonošské. V rámci oslav se běží z Pilníkova na Luční boudu – Jahnův vzpomínkový běh. Spolek Dub obsadil na štafetové trase se stometrovými úseky 7,1 km dlouhou část. Všechny jedenasedmdesát běžců muselo svůj úsek zaběhnout pod patnáct vteřin! Protože běželi ti nejlepší, zvládli to lánovští s dvouminutovou rezervou. Činnost spolku ukončila druhá světová válka.

Z počátků české školy v Prostředním Lánově

Školní rok 1945/46 - vznik české školy v obci

Práci na převzetí vrchlabských a okolních škol byl ihned po válce pověřen pan František Martinek, bývalý ředitel státních škol ve Vrchlabí, který během války pracoval na místě ředitele hlavní školy v Plotišti (Hradec Králové). Přejímá bývalé německé školy, kde budou nyní vyučovány jen české děti. Martinek jako zmocněnec českého státu vydává dekrety, kterými určuje osoby zodpovědné za převzetí a provoz škol ve vrchlabském okrese. Správou lánovské trojtřídní školy pověřuje Jaroslava Pochopa, který je s Lánovem spjat prací účetního a korespondenta u firmy Jan Franz - zasilatelství - v letech 1941 až 1942. Jilemnický rodák, který byl v listopadu roku 1939 zatčen za účast ve studentském revolučním hnutí a strávil půl roku v koncentračním táboře Sachsenhausen, se do Lánova dostal jako totálně nasazený. Po přerušení studia v Praze dokončil své učitelské vzdělání v mužském učitelském ústavu v Plzni (1941). Na konci června 1945 je dekretem E. Beneše zabavena půda a veškerý majetek Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů. Majetek v obci přebírají národní správci. Polovina července 1945 je ve znamení předběžného zápisu žáků do obecné školy. Zapsány

směly být pouze české děti nebo děti ze smíšených manželství, pokud proti jejich rodičům není námitek ze strany Místní správní komise. Zapsáno je pouze 7 žáků. Ve stejné době přijíždí do Lánova na 70 středoškolských studentů z Prahy, aby pomohli při žních. Měsíční pobyt ve škole, která jim sloužila jako ubytovna, jim stačil k tomu, aby zdevastovali zařízení i malbu ve škole. Nakonec je správa školy vykázkala ze školní budovy a uvedla ji do náležitého stavu. 20. srpna se na základě požadavku místní správní komise zřizuje při škole mateřská škola. Sem přichází kandidátka učitelství Helena Kellerová, rodačka z jihočeské Soběslavi. Po hlavním zápisu do obecné a mateřské školy byly známy počty žáků v prvním vyučovacím roce. Školní rok se slavnostně zahájil 3. září 1945 s počtem dětí 66 (včetně mateřské školy). První i druhou třídu rozdělili do dvou oddělení. Přítomný předseda místní správní komise při této příležitosti apeloval na rodiče, aby co nejvíce školu podporovali nejen hmotně, nýbrž i morálně. Ustavuje se rodičovské sdružení, které má čtyřčlenný výbor v čele s Josefem Haklem, strážmistrem v. v. z Prostředního Lánova. Tříčlenný pedagogický sbor pracuje ve složení: Jaroslav Pochop (správce školy) - 1. třída, Jaroslava Zachová - 2. třída, Helena Kellerová - mateřská škola. Volby Národního výboru 6. 9. 1945 přinášejí ustavení místní školní rady, jejíž funkci dosud zastávala místní správní rada. Šestičlenná místní školní rada se skládala ze dvou zástupců školy a čtyř delegátů občanstva (Bohumil Pacholík - rolník, Václav Bláha - rolník, Václav Čermák - dělník, Bohumil Morávek - listonoš). Učitelky Zachová a Kellerová brzy po svém nástupu odcházejí, na jejich místo přišli jmenovci dosavadního správce Josef Pochop a Věra Vágenknechtová. 13. října 1945 odchází šestice německých dětí, kterým bylo do té doby povoleno Místním národním výborem docházet do školy. Konec října se nese ve znamení oslav vzniku československého státu. Josef Pochop, třídní učitel 2. třídy, vysvětlil pak dětem význam 28. října 1918, načež byly předneseny básně. V oslavách tentýž den pokračoval místní nově založený Čsl. Junák, který jmenoval několik občanů včetně správce školy Jaroslava Pochopa čestnými členy. 6. listopadu škola slaví 28. výročí VŘSR. Místnost byla k tomu účelu slavnostně vyzdobena. Na čelní stěně visela sovětská státní vlajka a na ní byl připevněn portrét generalissima Sovětského svazu J. Stalina, ověnčený chvojím a posledními podzimními květy. Kromě žáků a učitelů se oslav zúčastnili i předseda MNV a členové rodičovského sdružení.

-dokončení příště-

ročník 1/číslo 4 - září 2003

Z lánovských pověstí

O čarodějnicích v Dolním Dvoře

V Dolním Dvoře spatřila jednou o Valpuržině noci jistá děvečka následující: statkářka, u které pracovala, opékala na kamnech ropuchu, poté se odstrojila a ropuchou si pomazala tělo. Posléze vyletěla z chalupy komínem. Děvečka, zvědavá co celá věc znamená, opakovala rituál po statkářce. Rovněž vlétla do komína a záhy přistála na zelené louce. Tady již horda čarodějnic hodovala, popíjela a divoce tančila. Když děvečka potkala svou chlebobárkyni, ta se strašlivě rozhněvala. Nakonec svůj hněv opanovala a nutila děvče jíst a pít až k prasknutí. Přísně jí ovšem nakázala, že o celé záležitosti musí mlčet až za hrob. Jakmile se děvečka nasytila, velela statkářka k návratu. Dívka se musela posadit na kozla, který jí měl dopravit až domů. Přitom ale nesměla ani pomyslet na Boha, natož ho volat ku pomoci. Na kozlu se letělo s větrem o závod přes výšiny i údolí, skrz lesy a bažiny. Děvečka ze samého strachu počala hlasitě prosit Boha o pomoc. V tu chvíli kozel zmizel a holka ležela v naprosto neznámé krajině a ještě k tomu v hluboké louži bláta. Dlouho potom bloudila v cizích končinách a teprve po roce našla cestu domů. Doma se kupodivu za celý rok vůbec nic nezměnilo. Statkářka – čarodějnice proměnila koště do podoby děvčete tak, aby si okolí nevšimlo jejího zmizení. Nikdo

neměl tušení, co se o Valpuržině noci odehrálo. Sedlačka přijala děvče po roce přátelsky. Jenom koště, které celý rok zastávalo děveččinu robotu, skončilo neslavně. Děvečka ho vztekle vyhodila z domu.

Víte, že ...

- letos na konci léta (21. září) bychom slavili 101. výročí vysvěcení evangelického kostela v Prostřední Lánově? Základní kámen položili šestého června předchozího roku. Secesní stavba se po druhé světové válce přestala užívat a naše církev a obec ji nechala chátrat. V osmdesátých letech byla srovnána se zemí v souvislosti s přístavbou základní školy.
- 3. září 1893 místní tělovýchovný spolek Eiche (Dub) slavnostně otevřel tělocvičnu v Prostředním Lánově. Slavíme tedy 110. výročí od jejího uvedení do provozu. Parkety jsou pravděpodobně původní.
- v polovině července koncertoval v klášterním kostele absolvent naší základní školy (1994) Michal Hanuš? Jeho varhannímu umění aplaudovalo přes sto nadšených posluchačů. Koncert se uskutečnil v rámci Vrchlabského hudebního léta. Výkon Michala i jeho kolegy a přítele houslisty Petra Vrány byl bezvadný.
- přesně před dvěma sty padesáti lety 8. srpna udeřil blesk do kostelní věže v Dolním Lánově a zabil hrobníka a tkalce? Dalším postiženým byl český chlapec, kterému shořely jen vlasy. Úder blesku se obešel bez požáru.

Z počátků české školy v Prostředním Lánově

Školní rok 1945/46 - vznik české školy v obci - dokončení z minulého čísla

V prosinci 1945 dostala naše škola významný dárek - na prosbu správce školy uspořádali žáci z měšťanské školy ve Velimi u Kolína (zde dříve Jaroslav Pochop působil) sbírku knih a výsledkem bylo bezmála sedmdesát svazků českých titulů pro mládež (B. Němcová, A. Wenig, ...). Tyto byly ihned zainventarizovány a půjčovány místním dětem. Rodičovské sdružení zorganizovalo zdařilou vánoční besídku, pro kterou bylo sbírkou ve vsi získáno šedesát kg mouky, 36 vajec, 7 kg cukru, 30 l mléka, 4 kg tuků, 12 kg sušenek, půl litru malinové šťávy a 100 Kčs. Pro děti se upekly vánočky a perníčky. Kromě obvyklých koled a básní s vánoční tematikou byla na besídce předvedena také kolednická hra krkonošská „Jesličky“. Besídka se konala již během vánočních prázdnin, které trvaly měsíc. Po prázdninách obdržela správa školy jako odměnu za sebrané a odevzdané šípkové plody pět kilogramů šípkové marmelády. Ihned bylo zahájeno podávání dodané marmelády s bohatým obsahem vitamínu C. Každý den ráno před zahájením vyučování byla rozdělena marmeláda po lžičkách v obou třídách obecné školy a v mateřské škole. Akce trvala 1 týden. Agilní místní skupina darovala účelově škole 4.000 Kčs. Za tyto peníze měly být zakoupeny knihy do školní knihovny a pomůcky pro nemajetné žáky. Průměrný prospěch za první pololetí činil 2,27, přičemž nejlepších výsledků bylo dosaženo v tělesné výchově a chlapeckých ručních pracích, nejhorších ve psaní a cvičení řeči v první, respektive v jazyce vyučovacím ve 2. třídě. Jedním z předmětů byla politická výchova. V jejím rámci bylo 26. února připomenuto 28. výročí založení Rudé armády. V březnu 1946 probíhaly oslavy narozenin T. G. Masaryka. Žákovská samospráva se na popud správce školy usnesla provést v rámci akce „Mládež sobě a republice“ sbírku ve prospěch okresní péče o mládež. Ta vynesla 4.000 Kčs. Na konci března bylo na programu schůze MNV projednání školního rozpočtu. Návrh rozpočtu ve výši 69.000 Kčs přednesený místní školní radou, který počítal s postavením nového kabinetu, se zřízením kanceláře a sborovny, s rozšířením dřevníků a zavedením telefonního vedení, nebyl MNV schválen. MNV však tato opatření neschválil a poukazoval na to, dřevníky a kabinety vyhovovaly dosud, musí tedy vyhovovat i dále. Zavedení telefonu do školní budovy jest dle názoru MNV úplnou zbytečností.

Navržená částka byla nakonec krácena na polovinu. (Telefon byl do školy nakonec přece jen zaveden, použil se výtěžek ze sběru odpadových hmot. Telefonní stanice měla číslo 7). 13. dubna uspořádalo žactvo školy a místní oddíl Čsl. Junáka besídku k oslavě míru Čsl. Červeného kříže. Bohatý program sestavený z proslovů, zpěvu, recitace a jednoaktové hry zhlédlo v sále Obecního domu téměř celé zdejší občanstvo. Zdarma účinkoval smyčkový kvartet pana Oldřicha Čermáka z Vrchlabí. Pro Čsl. Červený kříž se získalo 1.000 Kčs. V květnu 1946 probíhají mohutné oslavy Svátku práce, výročí pražského povstání a osvobození. Firma Josef Čermák, výroba pneumatik, a národní správa firmy Ing., Josef Prause v Prostředním Lánově darovaly škole bustu E. Beneše od ak. sochaře Aloise Bučánka. Dílo bylo umístěno na školním schodišti a žáci se zavázali, že po dobu letních prázdnin budou sochu zdobit čerstvými květinami. Jaroslav Pochop byl v květnu se zpětnou platností ustanoven zatímním řídícím učitelem a na školu přišla nová učitelka domácích nauk Vlastimila Dlabolová, původem z Benešova u Semil. Škola dostává od okresní péče o mládež 4 litry rybího tuku, který se žákům pravidelně podával.

V červnu probíhala celostátní akce „Týden Dětské radosti“. Výbor ustavený k provádění této akce umožnil dětem bezplatnou návštěvu loutkového představení „Začarovaný les“ divadla Karla Kopeckého. Součástí byla také návštěva vrchlabského kina a zhlédnutí ruského filmu „Celý svět se směje“, kdy vstupné uhradilo rodičovské sdružení. Další den vyrazili všichni žáci autobusem do Černého Dolu, odtud pěšky do Jánských Lázní. Po prohlídce městečka se pokračovalo lanovkou na Černou horu, a pak pěšky přes Lučiny na Lesní a Náchodskou boudu a údolím Stříbrného potoka do Černého Dolu. Pro všechny žáky to byl pravděpodobně první životní výlet do Krkonoš. Celou zdařilou akci zakončila žákovská besídka s promítáním filmů, na které bylo žactvo pohoštěno teplými párký s hořčicí, čajem a pečivem. K tomuto účelu obdržela správa školy od ONV ve Vrchlabí zvláštní poukaz na 12 kg masa a 73 vajec. První poválečný školní rok byl zdárně ukončen 22. 6. 1946. Žáci tehdy dostávaly nikoliv vysvědčení, ale tzv. školní zprávy. Prospěch se oproti prvnímu pololetí výrazně zlepšil. K zápisu do první třídy na další školní rok se dostavilo 26 žáků (1. třída) a 24 žáci (2. třída). Náboženství římskokatolické se celý rok neučilo, duchovní správa nepověřila nikoho výukou. Probíhala tedy pouze výuka náboženství československého a československého. Mateřská škola byla nadále řízena řídícím učitelem, protože zde nepůsobila tzv. definitivní učitelka. Změna měla nastat s nástupem výše uvedené, správa MŠ měla být osamostatněna s vlastním archivem a úředními knihami. O prázdninách 1946 se školní mládež zúčastnila oslav výročí upálení Mistra Jana Husa. Občané obce odešli průvodem k připravené hranici, děti nesly lampióny. Řídící učitel přednesl projev na téma „Pravda vítězí nade vším, i když na čas bývá potlačena. Po zapálení hranice občané vyslechli proslov předsedy MNV a zapěli státní hymny. Občané během prázdnin vydatně pomohli škole, když uspořádali na žádost řídícího učitele brigádu. Cílem bylo opatřit palivové dříví k vytápění školy. O brigádě vyšel krátký článek v novinách „Stráž severu“. ... Přesto, že téměř všichni zúčastnění pracují těžce celý týden v továrnách, ochotně obětovali neděli a s plným porozuměním pomohli škole i lesům, napadeným kůrovcem. S transportem antifašistů zjara „dobrovolně“ odešla do Německa stávající školnice Anna Fischerová. (Dle jednoho ze synů paní Fischerové byla jejich rodina z Lánova docela sprostě vyhnána). Na uvolněné místo nastoupila Vlasta Lukšová z Poniklé, pro kterou byl školnický byt uveden do pořádku. Škola byla za svou činnost v uplynulém školním roce na návrh okresního pedagogického sboru ve Vrchlabí oceněna čestným uznáním ministra školství za plnění vlastního školního programu a za píli a chování žactva. První rok provozu české školy v Prostředním Lánově byl odrazem divokých i legálních odsunů původních německy mluvících obyvatel enklávy. Bohužel pro nás zde nechtěli a nemohli zůstat ani lidé, kteří na základě Benešových dekretů na to měli právo.

ročník 1/číslo 5 - říjen a listopad 2003

Jak to bylo s husity v Lánově?

V Lánovském Pulsu (součást vrchlabského měsíčníku Puls) jsem objevil krátký článek o naší obci v době husitských válek. Škoda jen, že si autorka nepřečetla stať o historii Lánovska od bývalého ředitele naší školy pana Jiráska. Žižka Hostinné skutečně obléhal a posléze vypálil klášter v Mönchsdorfu. Tak se tehdy jmenovala Klášterská Lhota. Husité s jistotou zavítali i do Lánova, zničili kostel a zásobili se zde potravinami a pící. Tak to při svých taženích dělali zcela běžně. Je nabíledni, že za služby neplatili. O tom se dočteme u Starého letopisce českého (František Palacký). Nevymysleli si to tedy němečtí kronikáři. Kdo bojoval v husitských vojskách? Většinou profesionální žoldáci. Idea husitství jim byla ukradená. Zapláceno dostávali málo. Počítalo se s tím, že si přivydělají kořistí od civilního obyvatelstva. K němu se nechovali právě mile, ať mluvilo česky či německy. Ještě po sto letech se v pramenech píše, že některé lánovské usedlosti se ze zásahu husitů nevzpamatovaly. Majitelé na opravu neměli prostředky. Lánov byl v husitské době majetkem Petra Čúcha ze Zásady a Navarova. Němec to rozhodně nebyl. Přesto bychom v oněch letech v naší vsi těžko našli osobu, která by ovládala český jazyk. Rodiny, které Lánov zakládaly, přišly z německy mluvících končin střední Evropy. Kromě dnešního Německa i z Rakouska a Švýcar. Pozvala je tehdejší vrchnost, aby pro ni, zjednodušeně řečeno, rozšířily panství do tehdy neprostupných pohraničních hvozdů. Lze usuzovat, že lidé se zde od nepaměti měli poněkud svobodněji než dále ve vnitrozemí. Život jim ztrpčoval neustálý boj s divokou přírodou. Vydrželi jen ti nejsilnější.

Florian Fuhrmann

Na jaře jsme se mohli přesvědčit, že v naší obci žije v současnosti skupina výtvarně nadaných lidí (výstava na obecním úřadě). Podobně talentovaní rodáci tu působili i v minulosti. Kolem roku 1850 pracoval v Dolním Lánově Florian Fuhrmann. Ač talentovaný básník, malíř, grafik i muzikant, dle vůle rodičů převzal jejich živnost obchodníka se lnem a bavlnou. Jeho umělecké sklony tedy zůstaly na čistě amatérské rovině. Byl autorem kostelních obrazů Svatého Aloise a Svaté Cecílie. Hostinec č. p. 160 zdobil jeho pivní Bůh Gambrinus. (Jednalo se budovu, která dnes již nestojí. Mnozí z Vás dříve narozených ji jistě pamatují – měla č. p. 174 a stála u silnice nedaleko kravína nad bývalým obecním úřadem.) Dochovaly se některé jeho básně, z nichž jednu kratičkou jsem se pro Vás pokusil přeložit:

První láska

První láska nejlepší je,
Druhá - to už nehoříš,
Třetí vestu nezahřeje,
Při čtvrté se nezpotíš.

Výzva

V květnovém čísle našeho občasníku jsem Vás informoval o publikaci dějin Dolního Lánova. Autorem je pan Roland Zirm, který v současné době pracuje na dalším díle historie údolí Malého Labe. Obrátil se na mne s prosbou, abychom se pokusili pro něho sehnat nějaké materiály, písemnosti, dopisy, pohlednice, fotografie apod., prostě vše, co se týká minulého života naší obce. Zejména by se mělo jednat o prameny z doby před druhou světovou válkou psané německy. Pokud něco z uvedeného vlastníte, stavte se sami ve škole nebo to pošlete po svých dětech či dětech svých známých do školy k okopírování (skenování). Již nyní děkuji i jménem pana Zirma za Vaši ochotu se nepřímo podílet na vzniku první skutečné knihy o naší obci.

ročník 1/číslo 6 - Vánoce 2003

Víte, že ...

- na konci války, přesně 1. května 1945, žilo v osadě Kovársko (tehdy Schmidtdorf, původně Neuhoř – Nová Ves) žilo kolem sedmdesáti lidí? Převážně se živili zemědělstvím, našli bychom zde ale také hostinec a hospodu. Tehdy zde stálo 15 domů, dnes zbývají pouze dva.

Němečtí osadníci si udržovali dokonce kapličku (stávala přibližně někde před vrcholem stoupaní z Čisté do Lánova naproti přes silnici od zbývajících dvou stavení)...

- v městečku Meckesheim nedaleko Heidelbergu (Bádensko - Virtembersko), které poskytlo azyl jednomu z transportů odsouvaných Němců, najdeme dnes Lánovskou ulici? Stejnou ulici najdeme i v Marktoberdorfu (Bavorsko), Drážďanech a Berlíně...

ročník 2/číslo 1 - únor 2004

Víte, že...

° již před více než sto lety se v Lánově konaly plesy? V místním tisku z roku 1899 se například dočítáme o sedláckém bále: taneční sál je rolnicky vyzdoben věnci, proutím květinami; tanečníci v krojích, staré náradí, kolovrátek, široké sukně. U kamen dříve obvyklý špalek a železný držák na louče (pro mladší – louč = dřevěná tříška na svícení nebo podpalování). Dekorace a převedení starých obyčejů přinesly všem veselý a zároveň poučný zážitek.

°v Dolním Lánově se na počátku minulého století vyráběl známý a oblíbený likér? Z reklamy zveřejněné v Trutnovských novinách (Trautenauer Zeitung) roku 1909 vyčteme, že se jmenoval Zlatá perla. Přeložme si reklamní text: Pravá lánovská Horská bylinná hořká „Zlatá perla“ Zlatá medaile – německočeská výstava Liberec 1906. „Zlatá perla“ je zákonem chráněná značka. Hřeje v žaludku, podporuje trávení a čistí krev. „Zlatá“ perla nahrazuje dezertní víno, Limetu, Becherovku, Praděd, Benediktýnku i Chartreusku. Pravá pouze od Václava Hanky, Dolní Lánov, okres Vrchlav, Čechy.

ročník 2/číslo 2 - Velikonoce 2004

Víte, že...

...vápeneč na výrobu vápna se na Lánovsku začal těžit pravděpodobně už před pěti sty lety?

...jaro před sedmdesáti lety (1934) bylo mimořádně nepříznivé? Duben byl sice neobyčejně teplý, ale suchý. Ovocné stromy rychle odkvetly a kromě třešní se na nich prakticky nic neurodilo. Vedra trvala do poloviny května, potom se ochladilo. V noci mrzlo, na horách napadl sníh. V červnu následovalo velké sucho.

... před sto lety (1904) vyrostla věž dolnolánovského kostela o 15 metrů? Zeď zvýšili o necelé dva metry a obnovili střechu. Na věži se objevilo čtvrté okno, střecha pokryli novou břidlicí.

... právě před sto lety založili v Dolním Lánově včelařský spolek? O pět let později disponovalo sdružení sto třiceti pěti včelstvy a čtyřicet dva včelaři, čímž bylo páté největší na vrchlabském okrese.

ročník 2/číslo 3 - červen 2004

Víte, že...

...Lánov s Dolním Lánovem byly kdysi nejdelším sídlem na světě? Na konci Horního Lánova totiž stávala hospoda U severního pólu, v Dolním Lánově jste se mohli občerstvit v lokále Na konci světa.

Stalinizace Dolního Lánova v roce 1952 – pět dělnické třídy

Řízené procesy, které sloužily k zastrášení venkovského obyvatelstva a bezproblémové konfiskaci majetku, zejména půdy, zemědělských strojů i živého inventáře, se nevyhnuly ani našemu údolíčku. Oběťmi se stalo sedm „rozvratníků a nepřátelů“, kteří stanuli před vrchlabským soudem (cituji z Paměti Dolního Lánova, autor Václav Sovák): Jiří Farský, zemědělec-vesnický boháč, č. p. 89. Jan Schejbal, chamtivý obchodník, č. p. 224. Jan Gregor, topič, umělé vlákno n. p. Rudník, bytem č. p. 60. Josef Pavlič, syn rolníka, č. p. 89. Alexandr Veselý, papírenský dělník, č. p. 54, všichni z Dolního Lánova, dále: Jaroslav Benecký, topič umělé vlákno n. p. Rudník. Jaroslav Hofman, chemik umělé vlákno n. p. Rudník. Z čeho byli obviněni: (opět cituji) chtěli zabránit postupující socializaci, chtěli zabránit tvoření a rozvoji našich JZD (pro mladší: jednotných zemědělských družstev) nechtěli dovolit dobrým (zde mělo být drobným) a středním rolníkům, aby se stali jejich členy. Trnem v očích byla jim dobrá práce našich dělníků v závodech. Chtěli ochromit výroby zničením cenných strojů a neštíteli se k dosažení svých cílů použít nejen výhrůžných dopisů a zastrásování, ale i surového týrání, přepadů s pistolí v ruce, a byli by i vraždili, kdyby jim v tom nezabránil zásah bdělých orgánů, které tyto zatklý několik hodin před spácháním vraždy (konec citace). Kronikář Sovák se dále podrobně rozepisuje o veškeré zamýšlené (spíše smyšlené) protistátní činnosti. 20. září 1952 se konal soud, který vyměřil obžalovaným vysoké tresty: doživotí dostali Farský, Gregor a Schejbal, zároveň navždy ztratili občanská práva. Důkazní řízení tenkrát kopírovalo procesy v tehdejší Sovětském Svazu, kdy k odsouzení stačilo jen jakési podezření nebo zlý pohled. Vyslovení vlastního názoru se rovnalo sebevraždě. Pavlič a Veselý putovali do vězení na 12 let, Hofman na 7 let a Benecký na 20 let. Veškerý majetek odsouzených propadl státu, Schejbalovi a Farskému napařili ještě pokutu ve výši 50 000 Kč. Se soudem přímo souvisí akce, kterou kdosi v obci rozpoutal a které se zúčastnilo mnoho lidí, z nichž někteří dodnes žijí – podepisování petice za trest smrti pro obviněné. Hrozná věc, svědčící o morálce tehdejší doby. Gregor je pradědečkem našeho žáka Marka Čermáka, inspirací pro napsání článku pro mne bylo osobní setkání s dcerou pana Gregora a informace o odhalení památníku obětem kolektivizace v květnu tohoto roku v Praze (první svého druhu u nás).

Martin Bartoš

Elitní letec z Dolního Lánova

(Neue Trautenauer Zeitung, 1. červenec, str. 6)

Trutnovské noviny informovaly o vyznamenaných hrdinech 1. světové války. Polní pilot pan Gottfried Russ, syn mistra kolářského Josefa Russe z Dolního Lánova, psal svým rodičům, že obdržel vysoké válečné vyznamenání – zlatou medaili za statečnost. Zároveň si ho díky leteckému umění vybral následník rakouského trůnu jeho císařská výsost arcivévoda Karel František Josef jako pilota pro inspekční let nad frontovými liniemi. Mladý polní pilot přeletěl s následníkem trůnu ruská postavení. Na památku obdržel od arcivévody obraz s vlastnoručním podpisem. Článek se zmiňuje také o učiteli Františku Meissnerovi, který bojoval v severní Evropě a obdržel vyznamenání spolu s povýšením na nadporučíka. Noviny zároveň varovaly obyvatelstvo před přijímáním „zaručených“ zpráv z fronty o svých synech či otcích, o jejich zraněních či dokonce smrti. Osoby, které podobné zprávy šířily, jsou

novinami definovány jako lidé bez srdce a svědomí, kterým činí potěšení oznamovat ostatním špatné zprávy. (Gottfried Russ i Franz Meissner se z války vrátili domů, jejich jména tedy nenajdeme na mramorových deskách při vchodu na dolnolánovský hřbitov. Jmen je tam celkem 78, ne všichni tedy měli podobné štěstí.)

Martin Bartoš

ročník 2/číslo 4 - září 2004

Škola před stoletím

Náš vnitřní řád je přílohou tohoto čísla. Pro Vaše pobavení cituji z podobného dokumentu, který obecně platil na přelomu 19. a 20. století, tedy zhruba před sto lety:

Upozornění rodičům

(Výňatky z řádu školního a vyučovacího)

Rodiče nebo jejich zástupci jsou zavázáni třídního učitele o každém nepředvídaném zameškání školy bez prodlení ústně nebo písemně zpravit a zároveň příčinu podle pravdy uvést. Za důvod omlouvací se nepokládá, upotřebí-li se školního dítěte k domácím, rolnickým nebo živnostenským pracím. Dítěti stížené ošklivými nemocmi nebo přicházející ve stavu vzbuzujícím ošklivost, nesmějí přijít do školy, dokud vada není odstraněna. Dítěti, které přijdou do školy nečisté, může učitel poslati domů, aby se daly umýt, aneb ihned dáti umýt mimo učebnu. Rodiče a jejich zástupci jsou povinni, školu v jejím úkolu účinně podporovati, příslušných předpisů a nařízení školních úřadů poslouchati, rad učitelův, týkajících se vyučování nebo výchovy dítek si všímati, a do budovy školní se dostaviti, když je správce školy k tomu vyzve v zájmu vyučování nebo výchovy jejich dítek neb svěřenců.

Brávají-li rodiče anebo jejich zástupcové dítěti své školou povinné na zábavy, které se dětskému věku nehodí, ano jsou na úkor výchově nábožensko-mravní, zvláště trvají-li zábavy takové pozdě do noci a je-li ohroženo zdraví dítek pro nedostatek spánku a předčasné a nemírné požívání lihovin, buďte rodiče nebo jejich zástupci předvoláni k místní školní radě, která je důtklivě napomeně. Zůstane-li napomenutí toto bez výsledku, budiž učiněno oznámení okresní školní radě, která má právo rodiče předvolati a po případě požádati opatrovnícký soud za nápravu.

Víte, že...

...v jednom z předchozích čísel zmiňovaná těžba mědi trvala v Prostředním a Dolním Lánově až do roku 1916? V devadesát metrů hluboké šachtě se stometrovou školou pracovalo až 40 horníků. Dolovali kyz měděný a měděné blejno. Potýkali se s častými průniky spodní vody. Těžiti se přestalo zejména z ekonomických důvodů, protože výnosy často ani nepokryly značné těžební náklady.

...silnice z Lánova do Dolního Dvora se začala budovat v roce 1845 a dokončena byla o deset let později? Příští rok bude tedy slavit stopadesátileté narozeniny.

...kolem roku 1910 se vážně uvažovalo o výstavbě železnice z Vrchlabí přes Lánov do Černého Dolu. Na garančním fondu již ležely prostředky ve výši 11.600 korun. Vypuknutí první světové války výstavbě posléze zabránilo.

Lánovské informační centrum

Od počátku letních prázdnin turisté i místní využít služeb nové instituce, jejíž vznik je bezesporu chválný. Obci se podařil dobrý krok ke zlepšení místní infrastruktury a zkvalitnění služeb

souvisejících s turistickým průmyslem. Turismus (fuj, to je ošklivé slovo, ač se dnes normálně používá) je pro oblast Krkonoš hlavním zdrojem příjmů a náš lánovský vagónek jede teď po správné koleji směrem do Evropy.

ročník 2/číslo 5 - říjen 2004

-

ročník 2/číslo 6 - Vánoce 2004

Staré štědrovečerní zvyky v Lánově a okolí

Dodnes se setkáváme s obyčejem půstu po celý Štědrý den, zvykem, který se dodržoval prokazatelně už před více než dvěma sty lety. Ke slavnostní večeři se scházela celá rodina. K jídlu se připravovalo ne méně než devět chodů. Nejčastěji se na slavnostní tabuli objevovala jáhlová kaše, jáhly s houbami (prý přinášely štěstí), žemlovka, krupice, hrách a čočka, zelí a řepa, knedlík se zelím nebo houbami. Na stůl se nosilo sušené ovoce všeho druhu, když ho hospodyně před servírování podusila v páře. Tradičními polévkami byly hrachová a houbová. Ve druhé polovině devatenáctého století se na Štědrý večer sortiment jídel rozšířil o rybu, jablkový štrúdl, objevovat se začalo maso (řízek a sekaná). Jako zákusek se jedlo jablko a ořechy. Z devatenáctého století pochází recept na vánočku. Zbytky z vánočního stolu se nevyhazovaly. Zabalily se do ubrusu a rozhazovaly se v zahradě pod ovocnými stromy, aby byla napřesrok pěkná úroda ovoce. Slavnostní potraviny se dostalo také domácím zvířatům. Kravám se například podávalo syrové vepřové s chlebem, kousek vánočky, koláče nebo štrúdlu. Dobytek po takovém půlnočním dýchánku zůstal celý rok zdravý. Zapovězena byla veškerá práce, nic se nesmělo prodávat. Při porušení by se dotyčnému lepila na paty smůla po celý následující rok.

ročník 3/číslo 1 - únor 2005

Střípky z historie obce

Ani údolí Malého Labe nezůstalo ušetřeno následků přívalových lijáků 17. července 1882. Velká voda odnesla mosty a lávky, podemlela břehy, zničila oplocení zahrad, luk a polí. Na mnoha místech si Malé Labe vytvořilo nové koryto. Mnoho cest bylo částečně nebo zcela zničeno... (z časopisu Riesengebirge im Wort und Bild, 2. ročník, číslo 4, str. 59). Lánovští založili právě před 120 lety místní pobočku Rakouského krkonošského spolku (Österreichischer Riesengebirgsverein). 9. července 1885 se k významné organizaci přihlásilo třiatdvacet lánovských občanů... 23. března 1775 propuklo v Čechách selské povstání. Země, která byla krutě poznamenána válkami, trpěla bídou, nouzí a nemocemi. Trpělo zejména venkovské obyvatelstvo. Sedlácká bouře se nevyhnula ani Lánovu. Zdejší rolníci požadovali odpuštění robotních dluhů, a nutno říci, že s vrchností nezacházeli právě v rukavičkách. Iničiátory našeho vzbouření byli hospodáři z Prosečného, kteří vytáhli na Lánov a vyhnali všechny rolníky z dolního i Prostředního Lánova k hornolánovskému rychtáři. Odtud se pokračovalo do Vrchlabí na zámek, do Branné a Jilemnice. Lze říci, že protest vrchnost vyslyšela a své nároky vůči poddaným zmírnila.

ročník 3/číslo 2 - květen 2005

-

ročník 3/číslo 3 - červenec 2005

-

ročník 3/číslo 4 - září 2005

Tři pověsti o lánovském znaku

První pověst úzce souvisí se stavbou či spíše přestavbou našeho kostela. Farní kronika hlásí, že v roce 1511 byla zahájena stavba nové kostelní věže. Dokončena byla o sedm let později. Během výstavby věže došlo k pozoruhodné události: v roce 1518 se stalo, že z nedalekého lesa vyšel obzvláště mohutný medvěd. Jeden odvážný kovář ho propíchl rožněm a zabil. Tato nevěstní událost si zasloužila ocenění, a tak byla celá scéna na věčné časy zaznamenána prostřednictvím plastiky přímo na novou kostelní věž.

Jiná verze stejné pověsti zní: před dlouhými lety se v údolí Malého Labe, a sice na místě dnešního Dolního Lánova usídlil uhlíř. Ten si pro svou kratochvíli ochočil mladého medvěda. Médá rád mlsal a často uhlíři sežral veškeré zásoby potravin. Jednou opět zle na uhlířových zásobách hospodařil a rozzlobil ho natolik, že milý uhlíř propíchl medvěda rozžhavenou tyčí.

Podle třetí verze chytil první obyvatel Lánova, jistý kovář, medvídě, jež si ochočil. Zvíře, které přirozeně postupně vyrůstalo, sílilo a mohutnělo, bylo žravější a žravější. Nakonec medvěd nikdy neměl dost. Ačkoliv se ho kovář snažil vychovávat, stávalo se že, díky medvědově nenažranosti přišel kovář o všechno jídlo. Jednoho dne medvěd opakovaně uspokojil své žravé choutky obvyklým způsobem. Vyžral kovářovic rodině vše, co se dalo. Kovář se neovládl, přímo z ohniště vytáhl rozžhavenou železnou tyč a milého medvěda propíchl.

Připravil pro Vás M. B.

ročník 3/číslo 5 - listopad 2005

O hornolánovské hospodě

Na místě, kde dnes stojí nevzhledná budova hospody a sálu, bývala původně pekárna. Již v prameni z 2. března 1752 se dočteme, že jistý mladík Anton Goder, mistr pekařský, se oženil Monikou Larin... Později, kde zde vedle pekařství provozovali i lokál, zachovala si roubenka mezi místními jméno Goderovo pekařství, ač se oficiálně jmenovala Hostinec u pošty. Tak ji znali třeba Vrchlabští, kterým sloužila jako oblíbené výletní místo. Dlouhou dobu tvořila hospoda přirozené centrum Horního Lánova a okolí. V obecní kronice Karla Pittermanna se dočteme, že v katastru bylo číslo popisné vedeno jako Goderovo pekařství (hostinec se sálem a jevištěm, pekárna a obchůdek). Majitelé nemovitosti se přirozeně střídali. 13. února 1848 nechal dům přepsat Ignác Tauchen na svého syna Johanna Tauchena včetně práva pekařského. V roce 1885 patřil hostinec poštmistru a hospodáři Adalbertu Tauchenovi. V roce 1922 vlastníkem stal Richard Ettrich, přičemž předkupní právo držela Emma Ettrich rozená Tauchen. Posledním majitelem až do doby vyhnání po konci druhé světové války byl výše jmenovaný Richard Ettrich, syn Emmy Ettrich, který se narodil v roce 1910. Ještě před jeho narozením přistavěla rodina Tauchenova k domu, ve kterém bychom našli hospodu, pekařství,

obchod a byty, velký sál. V roce 1923 přibyl jeviště. V souvislosti s výstavbou sálu vznikl v Horním Lánově aktivní ochotnický divadelní spolek. Jeviště se využívalo hojně. Vyznačovalo se na dvacátá léta zcela moderně vybavenou technikou. Pult na obsluhu osvětlení, opony a dalšího příslušenství se skládal z více než stovky nejrůznějších vypínačů. Sál mohl zároveň sloužit a sloužil jako biograf. Divadlo se hrálo velmi často. Tak často, že Hornolánovští vybudovali i v okolí proslulé lesní divadlo nedaleko dnešního lomu (o něm jsme již v našem plátku psali). Měli tedy dvě scény, tu pod širým nebem mohli používat samozřejmě jen v létě. Kromě divadla a dobře ošetřeného piva se hospoda proslavila také svými tanečními zábavami. Němci jim říkali Kränzchen, tedy věnečky. Jeden z nich se do dějin obce zapsal neblaze. V roce 1928 v noci z neděle 16. září na pondělí 17. září vypukl v souvislosti s rozlučkovým věnečkem zdejších rukujících mládenců velký požár. Ve dvě hodiny v noci se oheň rychle rozšířil na celý objekt, takže prakticky nic z interiéru se nepodařilo zachránit. Z vyprávění přímých svědků si dokážeme udělat přesný obrázek o dramatickosti ničivého ohně. V blízkosti stojící domy byly vážně ohroženy. Jejich obyvatelé se snažili za pomoci sousedů zabránit rozšíření tragédie poléváním střech vodou z Malého Labe. Z hořícího domu totiž do daleka

odlétaly kusy velikosti lokte, hořící a planoucí dřeva a térové lepenky. Vše v okruhu více než padesáti metrů jimi bylo ohroženo. Vzduch se naplnil jiskrami a hořícími částicemi. Většina okolních domů měla navíc na střeše lepenku natřenou térem, takže tvořily pro oheň příjemně stravitelné sousto... Stará roubenka zmizela. Během čtrnácti dnů se započalo s obnovou a výstavbou nového objektu. Ten slouží dodnes, obcí nedávno rozšířený o několik bytových jednotek v 1. patře.

Podle článku v měsíčníku Riesengebirgsheimat (srpen/září 2005, str. 5-6, autor Günther Hamatschek) pro Vás přeložil a upravil Martin Bartoš

ročník 3/číslo 6 - Vánoce 2005

Jubilejní číslo

Na začátku kalendářního roku jsem si předsevzal, že se pokusím pro Vás zpracovat mimořádné číslo, které cele věnuji historii naší obce od jejího založení až do současnosti. Nežlobte se na mne, že jsem nakonec od této myšlenky upustil. Historie je zpracována na osmi stranách, bojím se ale, že pro většinu z Vás by to bylo najednou trochu moc. Dovoluji si proto udělat malou změnu a informace Vám budu předávat takříkajíc po kapkách v tomto a následujících čísle našeho plátku. Věřím, že mi odpustíte a nebudete se na mne moc zlobit.

1007 První zmínka o obci podle díla trutnovského kronikáře Simona Hüttela, zakladatelem obce měl být lokátor Petr Langenauer.

kolem 1250 Počátky kolonizačního úsilí benediktinského řádu. První osadníci neboli lokátoři přicházejí do údolí Malého Labe.

1250-60 Pravděpodobně založení Lánova (Langenau). První obyvatelé se rekrutovali z řad dřevařů, uhlířů a havířů. Lánov je od svého počátku vsí německou.

1355 První písemná zmínka o naší obci – Lungnow nebo Langnaw v Zemských deskách.

1357 Podle některých pramenů pochází první písemná zmínka o osadě z tohoto roku.

1359 Církevní prameny (zničené v době husitských válek) uváděly, že Lánov je už obec s dlouhou tradicí. Je tedy opravdu možné, že první lidé si v našem údolí vybudovali sídla opravdu už v polovině 13. století. V pramenech se objevilo jméno faráře Jindřicha z Lánova (Heinrich von Langenau).

1362 Král Karel IV. jmenoval duchovním správcem farnosti kostela sv. Jakuba klerika Tomáše z Jičína, později Jana, také z Jičína.

1369 Lánovský desátek činí $2 \times 15 \times 10 = 300$ grošů, Lánov tedy patří mezi poměrně lidnaté a zámožné obce.

1415 Majitelem obce je Petr Čuch z Navarova.

1424 Husité v Lánově, obec vyplenili a poničili poté, co se jim nepodařilo dobýt město Hostinné. Zřejmě spálili kostel a připravili místní obyvatelstvo o potraviny a krmivo pro koně. Obec byla do této doby spravována cisterciáky z kláštera nedaleko Klášterské Lhoty (asi tam, kde dnes u silnice na Hostinné stojí betonárka). Na ně měli husité spadeno. Obnova vesnice trvala více než sto let. Klášter zanikl.

1452 Johana, dcera Petra Čucha, prodala navarovské panství Jiřímu z Poděbrad. Ten ho obratem postoupil Mikulášovi z Házmburku.

1467 Panství přešlo na syny Mikuláše z Házmburku. Jan a Ulrich koupili také panství Hostinné, takže část Lánova se stala jeho součástí.

1474 Po smrti Ulricha z Házmburku postoupil Jan za úplatu Hostinné Alešovi ze Šánova.

1488 V Lánově fungovaly přinejmenším dva hamry – kovárny, ve kterých se pomocí vodní síly zpracovávalo železo těžené v nejbližším okolí vsi.

1493 Aleš ze Šánova skonal, jeho statky spravují synové Václav a Jan.

1500 První známý lánovský kronikář Jakobus.

1502 Naše údolí postihla zákeřná nemoc – cholera. Umírají stovky lidí, lék proti ní neexistoval, nezbývalo nic jiného, než se modlit...

1507 Při dělení majetku připadlo Hostinné a okolí Václavovi ze Šánova.

1518 Dostavěla se věž dolnolánovského kostela svatého Jakuba.

1519 V zemských deskách nacházíme zmínku o sídle „horzejssi wes Lanow“, čímž je potvrzena i existence Dolního Lánova.

asi 1530 Do Lánova proniklo učení Martina Luthera. Hodně lánovských poddaných přistoupilo k protestantismu. Luterští pastoři (Georgius dosazený Kryštofem z Gendorfu) obsadili lánovskou faru. Některé prameny se zmiňují o existenci školy v obci.

1534 Vrchní horní hejtman Kryštof z Gendorfu opatřil 2. března listinu podpisem císaře Ferdinanda, která Lánovu a Nové Vsi (budoucímu Černému Dolu) zaručila řadu městských svobod, zejména možnost svobodného provozování živností. V údolí Malého Labe jsou obnoveny pece ke zpracování vytěženého železa. Gendorf je vybavit nejmodernějšími technologiemi.

1543 Po Gendorfově smrti se Lánov dostal do rukou jeho dcery Eustachie. Zpracování železa se zastavilo. Důvodem byla vysoká nákladnost provozů. Od tohoto roku se Lánov rozdělil na Horní a Dolní.

1566 V Dolním Lánově existovala škola pod vedením učitele Absolona Kretchmera. Roubená budova první školy stávala nedaleko kostela.

1571-74 Nastal nevýslovný hladomor. Lidé dokonce pili krev poráženého dobytka, z trávy a sena se vařily „polévky“. Rozmohl se mor a mnoho lidí nepřežilo.

1601 Od Horního Lánova se oddělily dva nejhořejší dvory a vzniká Dolní Dvůr. Prvním rychtářem se stal Friedrich Held. Farář Bayera známe jako prvního kronikáře našeho údolí. Jeho kronika je dodnes cenným pramenem dějin obce a regionu. Počátkem května postihla Lánov silná průtrž mračen. Všechny mosty vzala voda, louky a pastviny byly pod vodou. Zničena byla osetá pole.

ročník 4/číslo 1 - únor 2006

Vendula Ničová – výstava

Od poloviny prosince do druhé poloviny ledna vystavovala své kresby a obrazy ve výstavní místnosti vrchlabského Krkonošského muzea naše bývalá žákyně Vendulka Ničová (do roku 2000). Její dílo bylo ve výstavní síni rozděleno do několika tématických celků. Ve srovnání s dílkem Venduly, které visí u nás ve škole, je vidět ohromný pokrok v technice i fantazii. Kdo z lánovských neviděl, zaváhal!

M. B.

Druhou kapitolou pokračujeme v našem historickém přehledu událostí vážných i nevážných z dějin obce:

1607 7. ledna v noci zuřila nad Lánovem bouřka, v tomto ročním čase jev zcela neobvyklý. Následovala mírná zima bez sněhu. Dobytek se pásal po celý zimní čas venku na pastvinách. Veškerá úroda plodů se zkazila, nastala dražota.

1624 Vrchlábí a s ním i lánovské panství získal Albrecht z Valdštejna. Byl vydán příkaz k přestupu na katolickou víru. Termín: jeden týden. V Lánově žilo přitom jen deset katolíků (6 mužů a 4 ženy).

1633 Třicetiletá válka v plném proudu. Do Lánova se nakvartýrovala vojska, vesnice byla vydrancována, mnoho lidí se muselo zachránit útekem do lesů.

1635 Po Valdštejnově smrti dostal od císaře Vrchlabsko včetně Lánova císařský válečný rada a generál Rudolf z Morzinu. Tvrdou rukou se snažil přivést lid zpět ke katolické víře, mnoho poddaných uprchlo do Slezska.

1637 Podle zápisků Karla Lemmera, farního vikáře, se lánovské údolí zcela pokatoličtilo.

1651 Povstání proti vrchnosti na Vrchlabsku. Důvodem se stala násilná rekatolizace. Na jeho potlačení stačila přítomnost královského komisaře Schönfeldera a padesáti mušketýrů.

1652 Lánov postihlo veliké sucho. Zemřelo mnoho lidí a dobytka.

1654 Samostatné vystupování obce Prostřední Lánov.

1660 Sucho připravilo o život část obyvatelstva i domácí zvířeny.

1665 Konec rekatolizace v Lánově. V údolí Malého Labe zůstalo opuštěno několik desítek statků, jejichž obyvatelé uprchli do nedalekého Slezska, aby se nemuseli vzdát své víry. Do třetice poznamenalo obec období vražedného sucha.

1666 Hradecký biskup vysvětil tři lánovské kostelní zvony.

1680 Morová rána.

1685 Epidemie horečky, lidé zmírali po desítkách. Věž kostela zasáhl blesk, který kromě jiného zničil tři zvony, které se v plamenech roztavily, jako by byly z vosku.

1686 Povodeň v Lánově 20. června poškodila papírnu Matyáše Kieslinga.

1691 Do základů shořel jeden z lánovských hamrů.

1706 Rozdělení vesnice na tři samostatné obce – Horní, Prostřední a Dolní Lánov

ročník 4/číslo 2 - květen 2006

Třetí kapitolou pokračujeme v našem historickém přehledu událostí vážných i nevážných z dějin obce: 1708-9 Tuhé mrazy nepřežilo mnoho lidí.

1714 Lánov dostal prvního vlastního faráře Arnošta Brettschneidera. Samostatná fara pro naši obec a Černý Důl musela být vyplacena odstupným 50 zlatých. Jako učitel je v kronice zaznamenán Ambros Zeeh. Jeho následovníkem se stal Tobiáš Arloth, který místo učitelské dostal jako výslužku za muzikantskou službu na vrchlabském panství.

1718 Jako první rychtář působil v Prostředním Lánově Christian Wiesner.

1719-20 Vedra a velké sucho způsobily vyschnutí studen a pramenů. Mnoho lánovských odešlo za žebrotou, protože doma vzhledem k neúrodě neměli co do úst. Pro kousek vyžebraného chleba se i vraždilo. Na Bíně zabil jeden žebrák druhého, jen aby získal trochu jeho žebroty.

1723 Velmi úrodný rok. Koně dostávali tu nejlepší potravu, dařilo se pivu, které chutnalo tak, že po něm byla velká poptávka, sotva ho stačili vařit.

1725 V Lánově vznikly dva tkalcovské cechy – jeden v Dolním Lánově, druhý na Malém Lánově.

1729 Chřipková epidemie, při které zemřelo téměř dvacet procent obyvatel vsi.

1736 Úředně, administrativně se osamostatnil Prostřední Lánov, i když se o něm mluvilo a psalo již před třiceti lety.

1741 Na podzim se v Hostinném usídlila jednotka pruských dragounů. Ve městě dleli přes dva měsíce a podnikali rekviziční výpravy do okolí. Také Lánov se stal jejich cílem a obětí.

1746 Hornolánovská zvonička se opatřila zvonem, na kterém byl nápis: „Auf Gottes Güt und Macht vertraut, so ruf' ich's laut hinaus in Oberlangenu“. Věře Boží dobrotě i moci, tak volám hlasitě v Horním Lánově.

1753 Věž kostela zasáhl další blesk. Zahynuli dva lidé, hrobník a tkalcovský tovaryš. Jednomu českému školákovi zapálil blesk vlasy na hlavě. Podařilo se ho vzkřísit.

1766 V Dolním Dvoře vyučoval Anton Franz děti v domě č. p. 78.

1770-71 Nastalo první číslování domů.

1771 Naše vesnice byla postižena hladomorem, při kterém lidé umírali po desítkách. Lidé jedli trávu a kočičí a psí maso. Mrtvoly se pohřbívaly bez rakví. Hladomor vyvrcholil selským povstáním.

1772 Počátkem roku umřelo v Lánově 226 lidí vysílením z předchozího hladu.

1773 Nadešel velký nedostatek másla a mléka. Krávy byly postiženy dobytčím morem. 350 krav nepřežilo.

1775 Na konci března z iniciativy prosečenských sedláků vypuklo povstání, které vyvrcholilo tažením na vrchlabský zámek. V čele povstalců stanul rychtář Lahr z Malého Lánova. Vrchnost se nejprve pokusila s povstalcí vyjednávat. Rozzuření sedláci neměli na vyjednávání chuť, a tak mnoho z vrchnostenských neuniklo výprasku holemi. Povstání bylo brzy potlačeno vojskem, které přitáhlo k Hostinnému. Hlavní strůjci rebelie byli souzeni v Jičíně a potrestáni nucenými pracemi a veřejným výpraskem – dostali dvacet ran karabáčem.

1778 Válka o dědictví bavorské. Bramborová válka, při které se vojska pruského krále Fridricha rozložila někde mezi lánovským a čisteckým údolím. Do Vrchlabí přikvačil protivník – císařské vojsko. Ještě předtím nechal císař Josef II. evakuovat obyvatelstvo i dobytek z naší vsi. Výhodné postavení císařského vojska přispělo k tomu, že žádná bitva se nakonec neodehrála. Prusové ustoupili přes Žacléř do Slezska. Před ústupem Lánov vyplenili a vydrancovali. Sebrali oblečení, prádlo, předměty domácí potřeby, obilí, včelí vosk. Císař Josef II. pobýval na bojišti a také se snad 22. srpna osobně podíval do Lánova.

1779 Lánovem projel 7. srpna sám rakouskouherský císař Josef II. Již podruhé navštívil naši vesnici. Kolik prezidentů o nás alespoň jen slyšelo? Několikrát naše údolí postihly povodně. V červenci, srpnu a v prosinci se přihnala velká voda z hor. Mnoho domů bylo strženo, nepřežily lávky a mosty.

1781 Toleranční patent císaře Josefa II. Státním náboženstvím zůstal katolicismus, vyznavači ostatních směrů přestali být pronásledováni.

Tisková zpráva:

důchodkyně Marta Hrušková absolvovala cestu na běžeckých lyžích z Vrchlabí do Lánova a zpět dne 23.03.2006. (Nevím, zda se někdy v posledních desetiletích na konci března dalo v okolí Lánova bez problémů lyžovat.)

ročník 4/číslo 3 - červen 2006

V následující tabulce Vám přinášíme další střípky z historie obce:

1788 V Horním Lánově se začalo vyučovat v samostatné škole, která neměla vlastní budovu.

1789 Známe jméno tehdejšího hornolánovského rychtáře Antonína Lahra – za jeho starostování se postavila nová škola v roce 1805.

1798 Dolní Dvůr se osamostatnil. Od tohoto roku již nepatřil k Lánovu.

1804 Velká neúroda, po které následoval v roce 1805 hladomor.

1805 Hornolánovští postavili první školu (dodnes stojí – 200 m vpravo za potokem nad hospodou, barokní mansardová střecha, eternitem obložené stěny).

1809 Mnoho lánovských mužů narukovalo do vojska, které se šikovalo proti Napoleonovu císařství.

1810 Epidemie neštovic. Zemřelo skoro osmašedesát dětí.

1813 (nebo 1805) Nedaleko Dolního Lánova proběhla šarvátka mezi Francouzi a Rusy. Spojenecká protinapoleonská vojska zajala na dva tisíce francouzských vojáků, ukořistila 16 kanónů a 60 vozů se

střelným prachem. Někteří Francouzi zůstali natrvalo v regionu a zanechali tu své geny (například jméno Omrt pochází právě z Francie).

1822-1836 Mezi Vrchlábím a Lánovem se vybudovala silnice. Finančně na ni přispělo mnoho vrchlabských občanů.

1824 V Dolním Lánově se v rodině tkalce narodil Johann Gall, doktor filosofie a od roku 1872 zemský školní inspektor v Praze. Zemřel roku 1889.

1828 Proslulosti nabyl náš kostel sv. Jakuba. Stalo se z něj poutní místo, navštěvovali ho i věřící z tehdy vzdáleného Slezska.

1832 Z Asie k nám do Evropy pronikla epidemie cholery, tehdy smrtelné nemoci. V měsících červnu, červenci a srpnu zemřelo ve vsi 310 lidí. Další měsíc, kdy už byla cholera na ústupu, pohřbili v Lánově dalších šedesát lidí. Lánovskému faráři byli k ruce tři pomocníci, aby se všichni zemřelí stihli řádně pochovat.

1840 V Horním Lánově uvedl Adalbert Ehinger do provozu velkou továrnu – bělidlo a úpravnu látek.

1843 Nastalo období nouze. Ceny základních potravin stouply, pro dobytek nebylo krmení, musel se porážet. Tkalci byli bez práce. Bída trvala deset let. Mnoho lidí zemřelo

1845-1855 Postavila se silnice z Lánova do Dolního Dvora. Na mnohých místech si stavba vyžádala navážky. Mnoho domů se tak ocitlo bez výhledu z oken.

1847 Další epidemie cholery, horší než ta před patnácti lety. Nakažený umíral během šesti až osmi hodin. V Lánově zemřelo nejméně tři sta lidí. V Dolním Lánově u hlavní silnice proti kostelu započala výstavba nové školní budovy.

1848 Dokončení stavby nové školy. Vyučovat se začalo až o čtyři roky později. Investor hrabě Rudolf Morzin měl totiž s lánovskými nevyřízené účty, a tak s předáním stavby do provozu váhal. V souvislosti s ustavením tiskové svobody v Rakousku-Uhersku vznikl v Dolním Lánově dvacetihlavý čtenářský klub. Společně se četly listy Konstituionelle Blatt a Volksfreund.

1852 Propukla epidemie úplavice. 190 obětí.

1855 Nedaleko Dolního Lánova (směrem k Fořtu) pátral jistý Gall z čísla popisného 163 po uhlí.

1859 Horní Lánov se mohl chlubit novou papírnou, která vznikla na místě bývalé pily. Specializovala se na psací papír, její majitel se jmenoval Grossmann. Surovina – dřevo – se transportovalo z Dolního Dvora.

1864 Nová velká přádelna v Dolním Lánově zaměstnává 370 lidí

1866 Prusko-rakouská válka. Prusáci po stovkách procválali vesnicí. Zvítězili poté v bitvách u Trutnova a Hradce. Obyvatelstvo trpělo, neboť muselo zásobovat střídavě vojska obou válčících stran potravinami a krmivem pro koně.

ročník 4/číslo 4 - září 2006

Další kapitolou pokračujeme v historickém přehledu událostí vážných i nevážných:

1870 Vyšly nové zdravotnické zákony. Aby se zabránilo hromadnému vymírání obyvatelstva při epidemiích, měl mít každý okres školené zdravotníky. Do okrsku Klein-Elbe-Tal (Údolí Malého Labe)

patřily: Dolní Lánov, Prostřední Lánov, Horní Lánov, Dolní Dvůr, Fořt, Čistá a Černý Důl. Ústředí sídlilo u nás v Prostředním Lánově. Plánovala se stavba železnice z Hostinného do Lánova. Dokonce vzniklo konsorcium obchodníků a továrníků. Realizace stavby kolejí do Lánova se nikdy nezdařila. Myšlenka se mnohokrát vrátila, v roce 1893 měla být dokonce zbudována elektrická dráha (znovu a naposledy se o tom jednalo v roce 1922) z Hostinného do Prostředního Lánova s lokálními odbočkami do Dolního Dvora a Černého Dolu. Další nápad v letech 1880-1890 byl vystavět železnici na trase Kunčice – Lánov – Svoboda nad Úpou.

1872 Firma Leutzendorf & Waengler uvedla do provozu mechanickou tkalcovnu. V Prostředním Lánově v ní pracovalo skoro 300 mužů i žen. V Horním Lánově založili spolek pro válečné veterány.

1873 Založení spolku dobrovolných hasičů v Dolním Lánově. V Horním Lánově zřídili od 1. května samostatný poštovní úřad, taktéž v Dolním Lánově pracovala samostatná pošta.

1877 Od října do března 1878 probíhal v dolnolánovské škole zemědělský kurs pro chlapce v rámci dalšího vzdělávání. Kurs trval až do roku 1896, kdy ho kompetentní úřady pro malý zájem výnosem z 20. ledna 1896 zrušily

1881 Vrchlabský továrník, odborník z Anglie John Clay založil v Prostředním Lánově bělidlo s barvírnou. Vznikl čtenářský spolek a školský spolek pro Lánov a okolí.

1883 Čtenářský spolek zřídil knihovnu, která se postupně rozrůstala a disponovala více než tisícovkou knih.

1885 Světlo světa spatřila nová budova základní školy, kterou ještě dnes s úspěchem užíváme, budova u silnice obecně dnes známá jako Běčko. Dosud navštěvovaly děti z obce školu v Dolním Lánově. V nové škole se zprvu vyučovalo se ve třech třídách. Taktéž v Dolním Lánově se otevřela nová škola, ta, která funguje dodnes. V Horním Lánově založili pobočku Krkonošského spolku (Riesengebirgsverein).

ročník 4/číslo 5 - říjen 2006

Střípky z lánovské historie

V našem vyprávění se pomalu dostáváme do finále – doložených událostí přibývá a zejména přelom 19. a 20. století přinesl pro naši obec významné změny.

1886 ♦ Činnost zahájil německý tělocvičný spolek v Dolním Lánově.

1887 ♦ Černodolští podnikatelé odkryli ložisko vápence a vybudovali v Lánově kruhovou pec na pálení vápna.

1888 ♦ V Horním Lánově vznikl podpůrný a společenský spolek Jednota.

889 ♦ Dolnolánovští založili spolek válečných veteránů. Horní Lánov se může chlubit samostatným oddílem dobrovolných hasičů.

1890 ♦ Založen byl slavný německý tělovýchovný spolek Eiche (Dub) v Prostředním a Horním Lánově.

1892 ♦ Německý školský spolek vzniklý v Horním Lánově působí na území všech Lánovů.

1893 ♦ Jednotka dobrovolných hasičů v Prostředním Lánově se osamostatnila. Do tohoto času byla podřízena dolnolánovským hasičům. Tělocvičný spolek Eiche vybudoval sportovní halu, kterou naše škola využívá dodnes. Parkety jsou pravděpodobně originální.

1898 ♦ V Lánově vznikla pobočka svazu Němců v Čechách.

1899 ♦ Císařský rada Moritz Doctor vybudoval druhou mechanickou tkalcovnu a zaměstnal dvě stě padesát lidí.

♦ Pryč od Říma! Vlna veřejného přestupování od katolické k evangelické církvi zasáhla naše údolí. 23. dubna se v naší nynější tělocvičně konala první evangelická bohoslužba.

♦ V Prostředním Lánově se ustavil německý dělnický spolek (Deutscher Arbeiter- und Gehilfenverein).

1900 ♦ Sčítání lidu – v Horním Lánově žije 1143 duší.

♦ K evangelické víře se hlásilo skoro tři sta duší. Hledal se pozemek k výstavbě protestantského svatostánku a fary.

♦ Zemědělský spolek zahájil svou činnost. V Prostředním Lánově žilo 1144 dušiček, všichni se přihlásili k německé národnosti. V Dolním Lánově se konala okresní tělovýchovná přehlídka a gymnastický závod pod širým nebem. Zároveň se vystavovala sbírka exotických zvířat Gustava Böhma.

♦ Márnice v Prostředním Lánově byla slavnostně vysvěcena. Kolem se rozkládal dnes již zničený hřbitov v místě dnešních zahrádek za školou.

1901 ♦ 6. června položili lánovští protestanti základní kámen kostela a fary. Té fary, která je základem naší budovy A základní školy. Plány pocházely z ateliéru Schillinga a Gräbnera (Drážďany). Dílo firmy Holmann a Krause se mělo stát a stalo se architektonickou chloubou údolí.

1902 ♦ Kostel byl slavnostně vysvěcen 21. září 1902. Secesní budova ozdobila obec, komunisté ji však po pětatřiceti letech chátrání a rozpadu nechali srovnat se zemí. Dnes ji můžeme vidět jen na starých pohlednicích, obrazech nebo fotografiích.

♦ V Horním Lánově existuje spolek pro spoření a půjčky.

1903 ♦ Ustavil se zemědělský spolek v Prostředním Lánově.

1904 ♦ Spolek chovatelů včel nabízel Lánovským smysluplné využití volného času.

♦ Věřící se sdružili do katolického spolku.

♦ Založení melioračního výboru, ve kterém se sjednotily obce z údolí Malého Labe. Cíl – získání státní subvence a odvodnění vlhkých luk. Iniciativu ve spolku měl zejména Prostřední Lánov, v jehož studnách byl nedostatek často zdravotně závadné vody. Po deštích se navíc voda, která do studen prosakovala z Malého Labe, zabarvovala dohněda.

1905 ♦ Lánov neustále postihovaly nákazy a nemoci. Pro ozdravení životních podmínek měl být vybudován vodovod.

1907 ♦ Škola se rozšířila o jednu třídu na čtyřtřídku.

1908 ♦ 6. července padlo konečné rozhodnutí vystavět vodovod. Investorem se staly všechny obce v údolí, zakázku provedla I. Nordböhmisches Wasserbaugesellschaft in Aussig (První severočeská společnost vodovodní v Ústí nad Labem). (pokračování příště)

ročník 4/číslo 6 - prosinec 2006

Střípky z lánovské historie

1909 Ustavil se spolek na podporu živností v Dolním Lánově. V Horním Lánově vznikla lokální pobočka Svazu Němců v Čechách (Bund der Deutschen in Böhmen).

1910 Založil se záruční fond pro výstavbu železniční trati z Vrchlabí do Lánova a Černého Dolu. Realizaci zabránilo vypuknutí první světové války. V Dolním Lánově se obchodníci spojili do německého konsumního spolku. Prostřední Lánov měl 1309 obyvatel.

1911 Všechny domy se napojily k novému vodovodu a užívaly si čerstvé a zdravé horské vody.

1913 Prosečné se připojilo k elektrické síti. V Dolním Lánově se hlasovalo o vybudování elektrického vedení, při poměru hlasů 8:8 rozhodl kladný hlas starosty Johanna Zirma. Výstavba nadzemního vedení se neobešla bez komplikací, mnoho zabeđených sedláckých hlav nechtělo dát souhlas s tažením drátů přes své pozemky. Využit se tedy musela obecní cesta. Sloupy musely být velmi blízko sebe a spodní část Dolního Lánova získala potupnou přezdívku Stangendorf (sloupová vesnice).

1914 - 1918 První světová válka, mnoho mužů odešlo, mnoho set jich padlo. Tělocvična v Prostředním Lánově sloužila jako lazaret pro raněné rakouskouherské vojáky.

1914 Přišlo k nám mnoho uprchlíků z Galicie a Bukoviny. Popisovali hrůzy války.

1915 Obavy z epidemie pravých neštovic. Úřady organizují všeobecné očkování.

1918 Epidemie chřipky, veřejné budovy a školy se uzavřely. Lidé umírali. Konec rakousko-uherské monarchie. Vznik Československa. Obyvatelé německé národnosti, kteří v Lánově po generace žili a pracovali (bez Čechů), přijímají vznik nového státního útvaru s rozpaky. Ačkoliv jsou početně silnější než Slováci, nestávají se státoporným národem a je jim přisouzena role národnostní menšiny.

1919 Černé neštovice zavlekl z Ruska do Lánova válečný navrátilce Josef Gollmann. Zemřeli děti i dospělí. Ze zákona došlo ke zřízení obecní knihovny v Dolním Lánově. Nacházela se ve škole a řídící učitel Franz Meissner se stal jejím knihovníkem.

1920 Kalamita mnišky, lesního škůdce. V lesích ležela centimetrová vrstva trusu housenek i dospělců.
(pokračování příště)

Kniha o Lánovu

V minulosti jsem Vás již informoval o připravované reprezentativní publikaci o Prostředním a Horním Lánovu, kterou připravuje dolnolánovský rodák pan Roland Zirm, po válce z naší obce z celou rodinou vyhnaný do Německa. Publikace se bude jmenovat Das kleine Elbetal – Band II – Mittellangenu und Oberlangenu. Z názvu vyplývají dvě skutečnosti: první pro většinu z nás méně příjemná, že kniha vyjde pouze v německé verzi, a druhá, že se jedná již o druhý svazek věnující se našemu krásnému údolí. V současnosti je autor již v závěrečné fázi své práce a potřebuje získat minimálně tři sta objednávek, aby si troufl knihu připravit k vytištění, k němuž by mělo dojít na konci roku 2007 nebo na začátku roku 2008, tedy přibližně za kalendářní rok. Konečná cena publikace se bude pohybovat

ve výšinách pro průměrného Čecha poněkud nedostupných, jak lze usuzovat podle ceny prvního dílu a plánovaného rozsahu druhé části. Určitě se částka přiblíží hranici 50 Euro nebo ji dokonce překoná. V každém případě se nám podaří získat přinejmenším jednu publikaci do školy, takže se s ní budete moci seznámit alespoň naším prostřednictvím.

ročník 5/číslo 1 - únor 2006 (asi má být ale 2007)

Střípky z lánovské historie (pokračování)

1921 Zrušení přidělových potravinových lístků.

V Prostředním Lánově začala fungovat poradna pro matky a děti. Působila na území všech Lánovů, které na ní také finančně přispívaly. Dolní Lánov platil 850 korun ročně (pro srovnání – kilo vepřového stálo tehdy 24 korun, hovězího 10 korun).

Podle sčítání lidu žilo v Dolním Lánově 1640 lidíček.

1923 Zlatý průmyslový věk naší obcí. V provozu bylo osm významných podniků.

1924 Dolnolánovská fabrika firmy Schirmer zavedla úkolové mzdy. Zároveň se její dělníci mohli potěšit z týdne placené dovolené.

1925 Lánov se mohl chlubit veřejným osvětlením.

1927 Nedaleko pošty zřídila obec pomník na paměť obětem první světové války.

1928 U příležitosti vzniku krkonošské tělocvičné župy se konal štafetový běh z Pilníkova na Luční boudy. Spolek Eiche obsloužil svými členy úsek z Dolního Lánova do Dolního Dvora – přesně 7,1 km. Běžely se stometrové úseky, každý člen štafety musel svou trasu zvládnout pod patnáct vteřin. Neověřená informace říká, že lánovští na svém úseku získali oproti časovému harmonogramu dvě minuty, stovku tedy museli běžet v průměru pod 13,5 s.

1929 Z Hostinného do Dolního Dvora se provozovala pravidelná autobusová linka. Autobus jezdil dvakrát denně v půl osmé a půl druhé z Hostinného. Zpět se odjíždělo v deset a ve čtyři odpoledne.

Postihla nás celosvětová hospodářská krize. Některé továrny se zavřely, v jiných se pracovalo jen dva nebo tři dny v týdnu. Rostl počet nezaměstnaných a s tím i vliv Henleinovy nacionalistické sudetoněmecké strany.

Na konci června se na hřišti u dolnolánovské školy konalo velké cvičení mládeže župy Úpské a Labské. Účastníci se ubytovali převážně v soukromí a nad všechna vystoupení vynikla prezentace dorostenců a dorostenek.

Kostel sv. Jakuba přišel vinou zlodějů o monstranci a kalich. Nové propriety se zakoupily z prostředků získaných sbírkou mezi věřícími.

1930 Sčítání lidu, v Prostředním Lánově bydlelo tehdy 1249 lidí (ztráty z první svět. války se ještě nepodařilo nahradit). K české národnosti se hlásilo 27 občanů. Dolní Lánov měl 1582 obyvatel. Údaje později v roce 1945 a 1946 sloužily k selekci obyvatelstva německé a maďarské národnosti a jeho vyhnání.

Od července se vyplácela podpora v nezaměstnanosti formou desetikorunových poukázek. Svobodní měli nárok na jednu týdně, ženatí na dvě.

Říjnová vichřice postihla okolí pramenů lánovského vodovodu. Díky tomu došlo k úbytku vody a uvažovalo se o hledání nového prameniště.

1931 V Dolním Lánově založil řídicí učitel Meissner spolek na podporu chudých. Sám do něj přispíval jedním procentem svého platu.

Do školy v Dolním Lánově zavedli elektrické světlo nákladem přes 4000 korun.

1932 V komunálních volbách (Dolní Lánov) poprvé zvítězili němečtí národní socialisté o jeden hlas před německým svazem zemědělců.

U kostela byla vystavěna nová márnice a zároveň se zřídil pomník padlým v první světové válce.

1933 Německý plachtařský klub založil letiště pro kluzáky a větroně.

1938 Lánov se stává součástí Velkoněmecké říše jako součást Sudetské župy (Sudetengau). I Lánov je jevištěm pro pogrom proti Židům. Odněl to místní výrobce lihovin Julius Kalb. Nacističtí fanatici mu zničili zásoby, připravené k vánoční distribuci. Vyplenili dům a celou rodinu odvěkli do vrchlabského vězení. Stalo se na sv. Martina 11. listopadu. Nevíme, zda se někdo z Kalbovy rodiny po válce vrátil, zda přežil útrapy koncentračních táborů. Pokud se vrátil, my Češi jsme ho stejně vyhnali, protože se při posledním předválečném sčítání lidu hlásil k německé národnosti.

ročník 5/číslo 2 - duben 2007

Střípky z historie obce (pokračování)

1939 Začátek druhé světové války a počátek konce pro lánovské starousedlíky. 250 jich sloužilo u elitních jednotek SS, což svědčí o tehdejší zdravé lánovské populaci.

1941-42 Jaroslav Pochop, příští dlouholetý ředitel základní školy, pracoval v Lánově v rámci totálního nasazení. Jeho zaměstnavatelem je špeditérská firma Johanna Franze. Vedl účetnictví a korespondenci. Vedle něj zde působili i další Češi v rámci Totaleinsatzu. Ve stejném podniku Bedřich Kovář a Jan Rypl, ve Franzově domácnosti Marie Mencová. Chléb pekli Petr Farský, maso prodávali Josef Jebavý a Heřman Bayer. U krejčího vypomáhal Václav Štěpán.

1945 V lágru pod Špičkou se ubytovali důstojníci SS.

Konec války. Devátého května přijeli Rusové a „partyzáni“. Plenili, kradli, znásilňovali a zabíjeli. Chovali se stejně jako nacisté ve válce. Začal divoký odsun, během kterého jsme protiprávně vyhnali z Vrchlabska víc než polovinu starousedlíků. Zákonem z roku 1946 jsme si omluvili většinu toho, čím se provinili někteří naši předkové.

František Martínek, zmocněnec českého státu, ustavuje národním správcem lánovské školy Jaroslava Pochopa.

Správkyní školy v Horním Lánově je ustavena Jaroslava Zachová.

Prvním předsedou MNV a národním správcem obce se stal František Chrtěk.

1946 Františka Chrtka vystřídal v jeho funkci bývalý četník Josef Hakl.

V řádném odsunu odešli zbylí starousedlíci. Nahrazovali je Češi, kteří pocházeli hlavně z Jilemnicka, Novopacka a Semilsk.

1947 22. února zbylo v obci 13 Němců. Lánov se stal českou obcí a bydlelo v něm skoro sedm set lidí.

Na apríla otevřel ordinaci doktor Miroslav Žďára.

Po adaptaci zahájilo na křižovatce provoz kino Hvězda. Jako premiérový film se promítaly Čapkovy povídky. Přes deset let ho naši dědové a babičky navštěvovali celkem hojně, s příchodem televizního vysílání nastal jeho pomalý soumrak, nyní v něm najdete obchod s nábytkem a vždy usměvavou a ochotnou paní Omrtovou.

Rok neúrody, kterou zapříčinila nebývalá sucha.

Jaroslavu Zachovou na místě správkyně hornolánovské školičky vystřídala Antonie Plichtová, provdaná Andrejsová.

1948 Komunistický puč, který se týkal hlavně českého vnitrozemí. V oblastech po odsunutých Němcích, Lánov nevyjímaje, se komunisté zmocnili moci zpravidla hned po válce.

Dolnolánovští nelenili a jmenovali Klému Gottwalda čestným občanem obce. Protože nedodrželi všechny předepsané náležitosti, záležitost se opozdila a konečné schválení a přijetí se uzavřelo 26. října 1949. Je snad čestným občanem i dnes?

Dánská zdravotní mise u nás provedla všeobecné očkování proti tuberkulóze. Týkalo se všech dětí a dospělých do dvaceti let věku.

Horní Lánov dostal nového ředitele školy Bohumila Faltýna. Vydržel jen jeden školní rok, potom se vrátila Antonie Andrejsová.

1949 Doktora Žďáru vystřídal po jeho odchodu do funkce okresního hygienika doktor Jiří Tomek.

Lágr pod Špičkou přestavěl pardubický místní národní výbor na dětskou zotavovnu. Od konce roku 1949 se zde přechodně ubytovaly řecké matky se svými ratolestmi. Jejich pobyt trval zhruba tři čtvrtě roku. Poté už sloužila ubikace podobnému účelu jako dnes, tedy školám v přírodě, lyžařským kursům a rekreaci dětí.

Za více než sto tisíc korun si vedení obce pořídilo obecní rozhlas.

Dochází k násilnému zrušení většiny živností.

1950 Kolektivizace – rolníci byli násilím přinuceni odevzdat majetek a pracovat v družstvech. V přípravném výboru pracovali Stanislav Vojtíšek a František Plichta, finance spravoval ředitel školy Jaroslav Pochop. V Dolním Lánově se předsedou JZD stal rolník Pavel Honců.

(připravuje Martin Bartoš)

ročník 5/číslo 3 - červen 2007

Střípky z historie obce (pokračování)

1951 Přesunula se strojní a traktorové stanice z Horního Lánova do bývalého bělidla.

1952 V Dolním Lánově vzali do vyšetřovací vazby několik občanů, kteří měli ztěžovat rozvoj JZD a ohrožovat životy občanů. „Dobrým zemědělcům čest, rozvratníkům tvrdou pěst!“ (okresní časopis Srp a kladivo). O celé události se lze dočíst v Pamětech Dolního Lánova od Václava Sováka. Následovaly exemplární tresty pro sedm lidí, třikrát dokonce doživotí.

1953 Lánov se dočkal otevření zubní ordinace, kam přijížděli sloužit doktoři z Vrchlabí. Měnová reforma připravila lidi o úspory. Národní škola se přemístila na faru, budovu B obsadila osmiletá střední škola s 216 žáky.

Na Gottwaldův pohřeb se vypravila šestičlenná delegace z Dolního Lánova.

Novým jednoročním ředitelem školy v Horním Lánově se stal Miloslav Šimek.

1954 Kronikářem obce se stal pan Ferdinand Tichý, farář v důchodu.

Miloslava Šimka vystřídala v hořejší škole Zdenka Holcová.

1955 Obecní zemědělec František Janata se ujal režírování ochotnických představení. Lánovští předvedli Chudáka manžela (Moliére) a Bankrotáře (Tyl). Obec dostala 30.000,- Kč na rekonstrukci tělocvičny. V akci T, kdy materiál měla dodat obec a brigádnickou práci místní TJ Sokol, žáci vyšších ročníků školy a místní organizace ČSM. Dotace nestačila a rovněž brigádníkům se do práce nechtělo. Adaptace trvala do roku 1957 a nedokončila se k plné spokojenosti vedení školy.

Stávající ředitelka hornolánovského vzdělávacího ústavu odešla ze zdravotních důvodů a nahradil ji Miloslav Vrabec.

1956 Kroniku převzal od Ferdinanda Tichého ředitel školy Jaroslav Pochop.

1957 Při MNV byl ustaven podnik DOS, který se snažil nahradit absenci živností.

Na pár měsíců přišla do hornolánovské školy Alena Kadavá, kterou zakrátko nahradil Josef Čmucha.

1958 Při fotbalovém utkání se poprali hráči i diváci. Lánovské hřiště se poté na několik měsíců úředně uzavřelo.

1960 Sloučily se obce Prostřední Lánov a Horní Lánov. Od tohoto roku nese naše ves název Lánov. Pionýři ze školy založili pionýrské zemědělské hospodářství. Děti pracovaly na pěti frontách – včelařily, chovaly králíky, pěstovaly ovoce, zeleninu a polní plodiny.

ročník 5/číslo 4 - září 2007

Střípky z historie obce (pokračování)

1961 Další pokus o zmodernizování tělocvičny inicioval ředitel školy Jaroslav Pochop.

1963 Od ledna do března se na Rýchorách vystřídali všichni žáci druhého stupně na lyžařských kursech. O stravu se postaraly maminky, které na kursech vařily. Útočištěm jim byla rekreační chata ČSD, kterou zajistil prostřednictvím svého otce jeden z učitelů.

Zrušila se lánovská úřadovna Veřejné bezpečnosti. Místní příslušník Jan Klusoň přešel do Vrchlabí.

1964 Dokončila se adaptace tělocvičny. Družstevníci překročili plán 2000 litrů mléka na dojnici. Patronátním závodem školy se stal lánovský státní statek.

1966 Zkrátila se pracovní doba, každou druhou sobotu se nechodilo pracovat. Pětatřicet občanů vlastní telefon.

1967 Do Horního Lánova přišel jako nový ředitel školy Luděk Zámečník.

1968 Dlouholetý obecní lékař Jiří Tomek emigroval do Švýcarska.

1970 V Lánově žilo 1369 osob. Na fotbalovém hřišti se vystavěly nové kabiny.

Z politických důvodů suspendovali ředitele školy Jaroslava Pochopa. Dočasným vedením komunistická strana pověřila Oldřicha Póla. Ten posléze odešel za lepším do Vrchlabí, a protože se nenašlo politicky lepší řešení, vede školu opět Jaroslav Pochop a zástupkyni mu dělala Jana Lacinová, kterou předtím ze strany také vyškrtli.

1972 Do dnešních prostor se přestěhoval poštovní úřad.

Z Prosečného přišel do Lánova nový ředitel školy František Jirásko.

1973 Karel Capoušek vystřídal ve funkci předsedy MNV Josefa Pilaře z Horního Lánova.

1974 Do dnešní podoby se zrekonstruoval most přes Malé Labe na hlavní silnici od Vrchlabí na Trutnov.

1975 Jaroslava Pochopa nahradila ve funkci kronikáře obce Gabriela Glücksmannová.

1976 TJ Sokol slavila třicet let existence. Vedle fotbalového hřiště se začala stavět nová mateřská škola.

Samostatnost ukončila sloučením se školou v Prostředním Lánově hořejší škola. Důvodem byl malý počet dětí.

1979 Prvního září se slavnostně otevřela nová školka. Náklady na její výstavbu činily necelý půl druhý milion korun. Brigádnické hodiny zde odpracovalo mnoho členů nejrůznější společenských organizací.

1980 Počet obyvatel Lánova přesáhl číslo 1400. Zřídila se zadní cesta ke škole.

ročník 5/číslo 5 - říjen 2007

Na konci roku se na pultech knihkupectví objeví výpravná monografie Krkonoše od nakladatelství Baset. Příroda, historie, turistika, zkrátka naše hory od A až do Zet. Zhruba ve stejné době spatří světlo světa sedmisetstránková publikace o Prostředním a Horním Lánově od autora Rolanda Zirma. Kniha v němčině bude k mání prostřednictvím Krkonošského muzea v Marktoberdorfu, bližší informace pro případné zájemce budeme mít snad kolem Vánoc.

Střípky z historie obce (pokračování)

1981 Státní statek se specializoval hlavně na pěstování brambor, které zasázel na tři sta šedesáti hektarech.

1982 Demolice secesního evangelického kostela. Uvolnění místa pro přístavbu školy.

1985 Provoz zahájila škola v novém – dokončila se přístavba, kterou dnes všichni dobře známe jako budovu A. 1986 Důkladnou rekonstrukcí prošla evangelická fara – vznikly dva nové byty v prvním a druhém patře, přízemí zůstalo nadále k dispozici základní škole.

1989 Sametová revoluce. Počátek konce zemědělství i průmyslu v Lánově.

Dokončila se rekonstrukce staré budovy školy u silnice.

1990 Komunální volby, první svobodné po více než padesáti letech. V zastupitelstvu pracovalo sedm zástupců Občanského fóra, pět členů Sdružení nezávislých kandidátů a tři rudí komunisté. Starostou se stal pan Procházka, který z funkce předčasně odešel a vystřídal ho Miroslav Chvála.

Novou ředitelkou školy je na základě konkursu ustavena Jitka Krulová.

1991 Dostavěl se a otevřel Agrohotel, dnes hotel Lánovský dvůr. Kapacita zařízení je víc než devadesát lůžek.

Ve škole zaniklo SRPŠ.

Provoz ukončila továrna TIBA.

1992 Vznikla Vodárenská společnost s. r. o., která se ujala provozování vodovodní sítě.

1993 Novou obecní kronikářkou se stala Jana Lacinová, bývalá učitelka českého jazyka na základní škole, kde působila od roku 1953 do roku 1989.

Do provozu byl uveden další lánovský hotel Harmonia.

U hotelu Lánovský dvůr vznikla restaurace s pivnicí jako součást hotelu.

Začala vysílat kabelová televize, v prvopočátku se na ni napojilo asi 150 objektů.

Tělovýchovná jednota odkoupila od Agrocomu (Státního statku) lyžařský vlek na Špičku.

1994 Kabelovou televizi dostalo za symbolickou tisícovku dalších 250 domácností.

Novou starostkou obce se po komunálních volbách stala Dana Jakubcová, místostarostou Bedřich Kovář.

1995 Rekonstruovalo se veřejné osvětlení, další objekty se připojily ke kabelové televizi.

Z bývalého statku vzniklo Zemědělské obchodní družstvo Lánov. Přestaly se prakticky pěstovat brambory, náklady převýšily výnosy.

1996 Padesáté výročí založení slavily místní spolky – hasiči i tělovýchovná jednota.

V červnu se do Lánova začal zavádět plyn prostřednictvím čtyř větví. Napojilo se čtvrt tisícovky domácností a tucet obecních provozoven. Čtvrtou etapou pokračovalo rozvedení kabelové televize. Celkové náklady činily přes čtyři a půl miliónu korun získaných převážně ze státní dotace.

ročník 5/číslo 6 - prosinec 2007

Střípky z historie obce (dokončení)

1997 V objektech TIBY začala výroba kancelářských propriet česko-nizozemskou firmou Egidius Janssen (dnes patří firma nadnárodnímu koncernu Esselte).

1998 Podpis Miloše Zemana najdeme na dokumentu, kterým poslanecká sněmovna udělila Lánovu znak a prapor. Pověst vztahující se ke znaku je velice stará a pochází pravděpodobně z první poloviny 16. století, kdy se v Lánově těžilo a zpracovávalo železo.

Zastupitelstvo schválilo důležitý dokument – Územní plán sídelního útvaru Lánov.

Po podzimních komunálních volbách se funkce starosty ujal inženýr Jiří Vancl. Jeho zástupcem zůstal dosavadní místostarosta Bedřich Kovář.

Ředitelem školy se stal od srpna po odchodu Jitky Krulové do důchodu Martin Bartoš.

1999 Počet obyvatel Lánova dosáhl 6. září čísla patnácti set.

2000 U příležitosti 115. výročí otevření první Základní školy v Prostředním Lánově se uskutečnily velkolepé a vydařené oslavy. Akce nesla název Sjezd rodáků, absolventů a přátel školy. Dny otevřených dveří ve škole, možnost prohlídky starých obecních kronik, výstavy rodáků-umělců, slavnostní průvod, kulturní pořady pod širým nebem i pod střechou zářovalo nádhernou kulisou pozdně letní sluníčko. Svým významem se sláva zapsala do obecní kroniky zlatým písmem. V novodobých dějinách byla bezesporu největší událostí.

2001 až 2007 Od konce roku 2000 uplynulo sedm let a přihodilo se mnoho důležitého. Proběhly dvoje obecní volby, starosta ing. Jiří Vancl ve své funkci pracuje již třetí volební období. Výstavba rodinných domů, cyklostezka, nové byty, a z pohledu naší školy zejména nová tělocvična – v Lánově se zkrátka pořád něco děje.

ročník 6/číslo 1 - březen 2008

Údolí Malého Labe – svazek 2, Prostřední Lánov, Horní Lánov a dodatky ke svazku 1 – Dolní Lánov, obce v Krkonoších, Sudety

Kniha dolnolánovského rodáka pana Rolanda Zirma je na světě a k nahlédnutí u nás ve škole nebo na obci v Prostředním či Dolním Lánově. Na více než sedmi stech stranách se dočtete snad opravdu vše o historii obce do roku 1945, samozřejmě musíte ovládat němčinu. A pokud německy nemluvíte, najdete v knize několik set zajímavých fotografií i ilustrací. Pro mne nejzajímavější a dosud velmi málo známou a zmapovanou kapitolou dějin obce jsou výňatky z pamětní knihy Obce Prostřední Lánov z let 1932-1938. Hodnotnou částí, doplněnou fotografiemi, je také úsek, který se zabývá počátky a rozvojem průmyslové výroby v obci včetně exkurzů do historie továrnických rodin. Některým z Vás by se v knize možná podařilo najít i něco zajímavého o domu, ve kterém žijete, nebo o jeho dřívějších obyvatelích. Zejména kapitola o jednotlivých stavbách v Horním Lánově je docela obsáhlá. V dalších číslech našeho Občasníku se pokusím Vás, milé čtenáře, postupně seznámit s některými kapitolami rozsáhlé publikace podrobněji. Knihu vydal Vlastenecký kroužek Vrchlabí, Krkonoše sídlící v bavorském Marktoberdorfu jako svůj již čtrnáctý počín, a vytiskla ji trutnovská tiskárna LUKY.

Počasi, počasí...

Po roce jsme opět bojovali s vichřicí, po orkánu Kyrill se Českem a tedy i naším regionem přehnala další nevídaná fukeř. Snad tím, že se honosila nevinným ženským jménem Emma, nenatropila takové škody jako její mužský předchůdce Ioni. Nemyslete si ale, že povětrnostní výkyvy jsou záležitostí jen posledních let. Pro zajímavost jsem pro Vás vybral některé mimořádné větrné události, o kterých se píše ve starých pamětních knihách obce Prostřední Lánov:

3. září 1694 řádila v Lánově kolem půlnoci příšerná vichřice.

Orkán – v roce 1786, od 5. do 8. ledna, řádl v Krkonoších strašlivý vichr, který foukal od východu na západ. Za obět mu padla valná část lesů na východ otevřených. Stromy vyvrácené a ulámané ležely přes sebe jako třísky, mnoho domů přišlo o střechy, také přízemí domů vítr poničil nebo dokonce

domy přemístil z původních základů. Ve vrchlabském revíru víchř polámal nebo vyvrátil na 100.000 sáhů dřevní hmoty. Větrm také velmi utrpěl stav divoké zvěře, zejména vysoké.

Orkán 1792 – velkou škodu způsobila vichřice, která zuřila 14. a 15. ledna 1792. Obzvláště silně řádila na slezské straně Krkonoš. Odnášela tady střechy domů, vyvracela stromy. Po jejím vyvážení vypadaly některé vesnice jako po požáru, všechny domy bez střechy, některé docela zničené.

Bouře 1808 – v lednu panovala taková vichřice, která vyvracela i ty nejsilnější stromy a odnášela střechy domů.

Bouře 1868 – 7. prosince řádila příšerná vichřice a napáchala velké škody v lesích. V Horním Lánově odnesla střechu bělidla.

Polom 1870 – v noci z 26. na 27. října způsobil víchř prozatím největší škody v tomto století nejen v krkonošských lesích, ale v celých Čechách.

Orkán, léto 1886 – 7. srpna způsobil orkán škody v řádech tisíců metrů krychlových dřeva ve zdejších lesích.

Orkán a krupobití 24. srpna 1893. Po několika parných dnech s bouřkami přišla v uvedený den další bouřka. Kolem jedné po poledni se změnila v silnou vichřici, která brzy dosáhla síly orkánu. Z mračen sahajících až k zemi padaly kroupy o velikosti vlašského ořechu a tropily takový rámus, že dokázaly přehlušit i hřmění. Hrůza z bouře přivedla k pláči ženy a děti, bledli i srdnatí mužové. Na severní a západní straně domů se rozbily veškeré okenní tabulky. Jen v samotné škole padlo kroupám za oběť přes 130 okenních výplní. Nečas trval pouhých pět minut, přesto dokázal způsobit nebývalé škody. Vyvrátil tisíce stromů, odnesl střechy mnoha domů, z obnažených domovních půd posléze odnesl uloženou úrodu. Vítr s krupobitím taky zničily dosud nesklizenou úrodu na polích a zbořil tovární komíny. Na stromech nezůstal jediný kousek ovoce...

Orkán – 13. května 1908 odpoledne kolem páté hodiny řádila v Prostředním Lánově vichřice o síle orkánu, kterou doprovázelo krupobití. Vyvracela stromy, odnášela střechy. Kroupy o velikosti slepičího vejce rozbily stovky oken. Za bělidlem vyvrátilo tornádo ovocné stromy i keře. Očití svědkové potvrdili, že větrný vír vyzvedl vodu se zemí a uhlím až do výše dvaceti metrů.

ročník 6/číslo 2 - květen 2008

Historické perličky z hornolánovské školy

S laskavým svolením pana Ladislava Kadavého, současného majitele budovy bývalé školy v Horním Lánově, zveřejňujeme několik zajímavostí o bývalém školním stánku v horní části obce. Zajímavý nále z poslední doby souvisí se stavebními úpravami uvnitř objektu. Pod vrstvami maleb se našly původní zřejmě přes 125 let staré rakouské nápisy (základní kámen budovy se pokládal v roce 1875), které žákům tehdejší rakousko-uherské (a nikoliv německé) školy měly neustále připomínat, co je v životě důležité. Nápis na fotografii „Ans Vaterland, ans theu´re, schliess dich an, das halte fest mit deinem ganzen Herzen!“ bychom mohli volně přeložit: „Na otčinu, na tu drahou se upni, a uchovej ji pevně v celém svém srdci!“

Již před časem v roce 2005 našel pan Kadavý ve škole soubor církevních knih, z nichž přinejmenším jedna stojí za zmínku: Canones Concillii Prouincialis Colonien..... tiskl Peter Quentel, Kolín nad Rýnem Anno 1538.....jde o usnesení koncilu, které se konalo v roce 1536 v Kolíně nad Rýnem, jde o jakési

reformátorské kroky v katolické církvi. (Těchto tisků se na celém světě dochovalo jen asi osmdesát, nejbližší soused je podle zjištění pana Kadavého uložen v estonské národní knihovně.)

Ve staré škole nyní majitel vystavuje téměř stovku starých pohlednic Lánova a okolních obcí. Dle informací pana Ladislava Kadavého zpracoval Martin Bartoš

ročník 6/číslo 3 - červenec 2008

-

ročník 6/číslo 4 - září 2008

Stalo se před sto lety...

Ve čtyři hodiny ráno dne 5. ledna vypukl veliký požár dvora č. p. 81 hospodáře Josefa Ullricha, celý objekt lehl popelem. 13. května zasáhl vesnici orkán s krupobitím. Vichr vyvrátil mnoho stromů a poničil řadu střech. Kroupy velikosti slepičího vejce rozbily několik set oken a způsobily velké materiální škody. Vítr byl tak silný, že odnášel i cihlové tašky několik desítek metrů daleko. Jako zázrakem se nikdo nezranil. 3. 3. 1909 byl slavnostně položen základní kámen nové fary v Dolním Lánově. Stavbu dokončili téhož roku na konci října. Stavitel se jmenoval Kleofáš Hollmann. Náklady ve výši 45.000,- Korun nesl na svých bedrech hrabě Rudolf Černín, obce Lánov a Dolní Lánov se zavázaly zajistit řemeslné a dopravní práce.

Historické razítko lánovské školní rady...

se podařilo získat do sbírky panu Kadavému z Horního Lánova. Úřední razítko patří zřejmě místní školní radě, která se podle nového zákona zřizovala někdy kolem roku 1910 (školní rada ovšem v obci existovala už od roku 1885, kdy se otvírala nová škola, dnešní naše budova B, původně byl jejím členem například i školní inspektor). V Prostředním Lánově v ní tehdy pracovalo šest členů, dva si volil učitelský sbor, ostatní čtyři zastupitelstvo obce.

ročník 6/číslo 5 - říjen 2008

Střípek z lánovské historie – Gottlieb Fischer – vzpomínka na dětství

Mí rodiče, Anna a Otto Fischerovi, žili s námi pěti dětmi, Josefem, Gerhardem, Wilfriedem, Annou a mnou, v Prostředním Lánově. Naše maminka pracovala jako školnice a my děti jsme museli v zimě pomáhat, nosili jsme do školní budovy dříví a uhlí, protože v kachlových kamnech ve třech třídách zatápěla naše maminka už ve čtyři hodiny ráno.

V poledne a večer jsme také chodili zvonit na kostelní zvony (2), což byla vlastně práce našeho otce, na kterou už nestačil. Občas jsem se se zvoněním opozdil, pan farář ale neviděl celou věc moc přísně, našťastí. Náš tatínek, který se vyučil kovářem, pracoval v továrně na umělé hedvábí v Terezíně (3). V zimě i v létě jezdil každý den do práce na kole. Když byl den výplaty, netrpělivě jsme na něj čekali, protože jsme věděli, že nám přiveze něco sladkého na zub. Jako doma jsem se cítil u sedláka Zirma, za jídlo a pití jsem se staral o dobytek, pomáhal jsem při sklizni sena a mlácení obilí. Maminka taky lemovala kapesníky a dvakrát týdně jezdila na kole do Harty do firmy ROHA s hotovým a pro nové zboží. Jedenkrát týdně jsem jezdil se sedlákem Franzem na rozvážku. Na zpáteční cestě mi sedlák kupoval ve vrchlabském řeznictví chleba se salámem – pro mne veliký kulinářský zážitek. V Malém

Labi jsme v létě stavěli přehradu z kamenů. Pro nás děti tak vzniklo nádherné koupaliště. Občas jsme taky chytali pstruhy přímo do ruky jako zpestření našeho ne příliš vydatného jídelníčku. Dohled nad pstruhovou vodou prováděl Ludvík Graf ze spořitelny, a když nás nachytil, prchalo se rychle k domovu. Prázdniny byly nádherné, ale úplně jiným způsobem než dnes. Cestování, stanování, rekreaci, zábavu, to jsme tenkrát my děti neznaly. Ještě než jsem si ale prázdniny začal plně vychutnávat, musel jsem pomoci panu řediteli školy s kufrem na vrchlabské nádraží. Vozil jsem ho žebříňákem. K řediteli Hákoví a ke škole jsem neměl právě nejvřelejší vztah, takže pro mne prázdniny začaly až s jeho odjezdem. Velkou zábavou pro nás byly „války“ proti klukům z Horního Lánova. O opravdové válce jsme tehdy ještě neměli ani ponětí. Jako zbraně jsme používali děla, která jsme si sami vyráběli ze starých rour od kamen a gumových pásů – vlastně takové jednoduché katapulty. Rádi jsme se taky chodili dívat ke kováři Švandovi na kování koní. Gottlieb Fischer donedávna pracoval jako kustod Krkonošského muzea v Marktoberdorfu v německém Bavorsku. Za své zásluhy o zachování krkonošských tradic obdržel v loňském roce vyznamenání od bavorské vlády.

(2) Zvony v evangelickém kostele na místě nové tělocvičny.

(3) Theresiental, dnes část Rudníku.

Vyprávění lánovského rodáka o době před druhou světovou válkou pro Vás z jazyka německého volně přeložil Martin Bartoš, fotografie evangelického kostela pochází z archivu Krkonošského muzea ve Vrchlabí.

ročník 6/číslo 6 - prosinec 2008

-

ročník 7/číslo 1 - únor 2009

Z historie obce – stavba mostu v Horním Lánově v roce 1905

Na místě dnešního kamenného mostu na hlavní trase stával dřevěný most. Jeho konstrukce postupem času chátrala, dřevo trouchnivělo a částečně si na něm pochutnali někteří škůdci z hmyzího řádu. Dřevěný základ mostu postupně přestával odpovídat požadavkům na transport těžkých nákladů z lomu a výše ležících továren. Obecní kronika popisuje neštěstí, při kterém povoz plně naložený rolemi papíru propadl mostem a skončil na dně Malého Labe. Po provizorní opravě hrozilo další nebezpečí všem uživatelům mostu, a proto se postavil nový most se starou osvědčenou masivní kamennou klenutou konstrukcí. Po dokončení stavby se za účasti široké veřejnosti konalo slavnostní vysvěcení a křest díla. Most získal jméno Emin (Emmabrücke) podle křestního jména manželky majitele okolních pozemků a pravděpodobně největšího sponzora stavby továrníka Otto Ehingera mladšího. Jméno mostu se ujalo natolik, že i hojně navštěvovaný hornolánovský hostinec těsně pod mostem na pravé straně se honosil přívlastkem U Emina mostu.

ročník 7/číslo 2 - duben - květen 2009

Stoleté střípky z obecních dějin

V roce 1909 obec nechala strhnout starou katolickou faru včetně stodoly a právě na místě původní stodoly se počala stavět nová fara. Základní kámen se pokládal 31. března a 29. října téhož roku

začala nová budova sloužit svému účelu. Stavbu provedl vrchlabský stavitel Kleofáš Hollmann (jeho firma předtím v Lánově postavila i evangelický kostel, na jehož místě teď stojí naše nová tělocvična). Náklady si na svá bedra vzal patron lánovské katolické obce hrabě Rudolf Czernin z vrchlabského zámku. Lánovské obce musely zajistit pracovní a tažnou sílu, za což ovšem dostaly řádně zapláceno. Aby se před velkými vodami ochránily domy stojící na březích Malého Labe, započalo se s pracemi souvisejícími s regulací břehů toku počínaje Dolním Dvorem. (Poznámka: poslední březnový den se na vernisáži výstavy v ambitu vrchlabského kláštera objevil vnuk Rudolfa Czernina. Výstava mapuje právě vrchlabský šlechtický rod. Osobně jsem se během vrchlabské vernisáže se sedmdesátníkem hrabětem Alexanderem Czerninem Morzinem setkal a on mi vyprávěl o svých prvních školních letech ve Vrchlábí. Nejprve – jeden rok - ho vzdělával soukromý učitel doma a potom nastoupil do školy mezi ostatní nešlechtické děti. Tvrdil, že na něj, zámek nezámek, nebrali ve škole žádné ohledy. Teď na stará kolena žije s manželkou ve Vídni, přičemž většinu života strávil ve Spojených státech. Výstava, která mapuje historii nejvýznamnějšího regionálního šlechtického rodu, potrvá až do začátku října 2009, pokusíme se ji navštívit i se žáky naší školy.)

A střípky padesátileté

V březnu roku 1959 u příležitosti oslavy Mezinárodního dne žen dostalo osmnáct maminek z Lánova odznak Čestného mateřství, na čemž by nebylo nic divného. Podmínkou pro získání vyznamenání ovšem bylo mít alespoň pět dětí (v Lánově v té době žily čtyři rodiny s osmi až jedenácti dětmi). V Prostředním Lánově bychom napočítali 30 televizorů. 42 dospělých žáků navštěvovalo rodičovskou univerzitu. Premiéru měla divadelní hra Cizí role, kterou nacvičili místní ochotníci. Dvacetičlenný pěvecký kroužek nacvičoval pod vedením paní učitelky Jaroslavy Pršalové národní i umělé písně.

ročník 7/číslo 3 - červen - červenec 2009

Střípky historické (pramen – lánovské kroniky)

1689 Šedesátiletá voda strhla v Lánově veškeré mosty i lávky.

1719 Rok překypoval horkem a suchem, všechny studny a prameny na horách vyschly. Slunce spálilo téměř veškeré plodiny. Počal hladomor, který pokračoval ještě v dalším roce.

1729 Žně byly v tom roce velmi dobré. Na něco podobného se marně vzpomínalo. Dva týdny před Velikonocemi se pět lupičů vloupalo k Tobisu Böhnischovi do jeho domu na Böhnischových boudách. Jeho i s manželkou spoutali a ukradli peníze i majetek. Dva z loupežníků pocházeli z Čisté, z Rumburku se rekrutoval bývalý voják, z Arnultovic byl čtvrtý. Jedním ze zlodějů byla žena – kuplířka Anna Rosina Hartichinová. První tři zmiňované zatkli ve Vrchlábí, stejně tak kuplířku Annu Rosinu. Tři mužové byli mečem popraveni pod vrchlabskou šibenicí, jejich těla vpletli do kola a hlavy nabodli na kůl a vystavili. Kuplířku odsoudili k pranýřování a bičování na vrchlabské tržnici. Místopřísežně taky musela slíbit napravení.

1779 Císař Josef II. podruhé navštívil Lánov. Stalo se tak 7. srpna a účelem cesty byla prohlídka míst, kam před rokem pronikla vojska pruského krále Fridricha.

31. července a 10. srpna přišla velká voda. Strhla některé domy, mosty i lávky, vyvrátila v údolí mnoho stromů.

1799 Zemětřesení – 11. prosince krátce před čtvrtou odpolední v Lánově zaznamenali otřesy země doprovázené zvukem, který se podobal jízdě těžce naložených vozů na tvrdé nebo zmrzlé zemi.

1829 Povodeň před 180 lety. 10. červen 1829 se stal pro Lánovské občany dnem hrůzy a strachu. Od počátku měsíce pršelo každý den, déšť se často měnil v liják či průtrž mračen. Severní a severozápadní proudění přinášelo zimu, celé hory se pokryly sněhem. 9. června nastoupilo teplejší počasí a horský sních naráz roztál. Vinou silného deště a tajícího sněhu se všechny vodní toky vylily z břehů. Velká voda způsobila v údolí Malého Labe veliké škody. Také Vrchlabí neuniklo povodni. Za obět vodě padlo pět stavení. 14. června se zase ochladilo a do kvetoucího obilí napadl sních. Někteří sedláci se pomocí provazů tažených přes vrcholky klasů snažili sních z kvetoucího obilí setřást. Výsledkem bylo, že se jim neurodilo ani zrno, přičemž ostatní, kteří nechali sních sněhem, sklídili později celkem normální úrodu. (Na horách toho dne napadly dvě stopy, tedy přes šedesát centimetrů bílé nadílky.)

1869 Nový školský zákon před 140 roky. 14. května 1869 vyšel v Rakousku-Uhersku v platnost nový školský zákon. Zavedl osmiletou školní povinnost, upravil platové a právní postavení učitelského stavu a zejména přenesl zodpovědnost za školství z církevních do státních rukou.

1879 Neobvykle krutá zima panovala až do Velikonoc. Následkem mokrého a studeného počasí po celé léto shnily na polích všechny brambory.

ročník 7/číslo 4 - září 2009

-

ročník 7/číslo 5 - říjen - listopad 2009

Střípky z historie školy v Prostředním Lánově (1. díl)

V příštím roce oslavíme 125. výročí od kolaudace a slavnostního uvedení do provozu první školy v Prostředním Lánově. Pokud si myslíte, že píšete o budově u silnice, kde dnes máme školní družinu, máte úplnou pravdu. Hlavním důvodem, proč se školní budova postavila, byl neúnosný počet žáků v dolnolánovské škole, kam všechny děti z Prostředního Lánova docházely. Představte si, že počet žáků přesahoval číslo 500. Ve školním roce 1891-1892 navštěvovalo školu dokonce 540 dětí. V jednotlivých třídách sedělo 90 až 125 žáků! O výstavbě nové školy se proto vážně uvažovalo už delší dobu. Dolnolánovská škola byla totiž stejně umístěna ve dvou budovách. Chyběly záchody, třídy byly malé a temné, vchody do škol malé, úzké. Teprve v roce 1884 se Prostřednímu Lánovu podařilo koupit parcelu číslo 47 od sedláka Johanna Lorenze (žil a hospodařil v domě č. p. 7). Projekt vypracoval trutnovský stavitel Adolf Bohatý, zároveň připravil i návrh rozpočtu ve výši 15 945 zlatých. Výstavby se ujala obecní rada, hostinský Johann Zirm z čísla popisného 8 a vrchlabský stavitel Edmund Zirm. Náklady se nakonec podařilo snížit na 13 866 zlatých. Práce trvaly od 1. května 1884 do srpna 1885. Po úspěšné kolaudaci 27. srpna převzala novou stavbu obec. Slavnostní křest nové školy proběhl 13. září. První učitelský sbor se skládal z vrchního učitele Raimunda Schreyera, učitele Johanna Sturma, podučitele Karla Sagastera, učitelky ručních prací Franzisky Zikeschové a učitele náboženství faráře Johanna Petraka. Do první školské rady patřili předseda Johann Schreier (sedlák z domu č. p. 84), místní školní inspektor Vinzenz Thost (hostinský z č. p. 38), farář Johann Petrak, vrchní učitel Raimund Schreyer, Johann Zirm (už zmiňovaný hostinský z čísla 8), Anton Graf (sedlák, dům č.p. 6), Johann Lorenz (původní majitel pozemku), Eduard Raschke, sedlák z usedlosti č. p. 101 a Vincenc Jiříčka, obchodník z domu č. p. 102 byli náhradníky pro školskou radu. V roce 1890 odešel ze školy učitel Sturm (jmenovali ho učitelem v Dolním Lánově) a nahradil ho Johann Erlebach, který předtím působil ve Vítkovicích. V březnu 1892 opustila své místo učitelka ručních prací (musela se plně věnovat práci

na postě). Na její místo nastoupila Emílie Steffenová z Horního Lánova. V červnu 1893 přemístili učitele Franze Jeschkeho (netušíme, kdy nastoupil) do Souvratě. Za něj přišel Rudolf Otta, který ovšem Lánov opustil koncem roku 1894. V podobě výpomoci ho nejprve zastoupil Josef End a pak od 1. října 1894 Rudolf Hellige. Tento ale v dubnu 1895 onemocněl a do konce školního roku ho zastupoval Johann Sturm z Dolního Lánova. Po prázdninách 1895 ustavily úřady jako nového podučitele Gustava Michla. Koncem roku 1895 odešel z Lánova Johann Erlebach, nahradili ho podučitelem Franzem Forkarthem. Od 1. září 1905 působil na škole Johann Fiedler, nový vrchní učitel, který lánovské údolí dokonale znal, protože ve stejné funkci působil celých 20 let v nové škole v Dolním Lánově (máte pravdu, škola stojí dodnes a stále ji navštěvují žáci). Polévka pro žáky se začala připravovat v roce 1905. Díky snaze majitele továrny Williama Claye se podařilo získat dostatek finančních prostředků. Jako dárci se uvádějí téměř všichni lánovští továrníci a také úřad okresního hejtmána. Výnos z divadelního představení věnoval místní dělnický a pomocnický spolek. Další peníze přišly od hostinského Johanna Zirma jako výtěžek ze zábavného večera a 236 korun vynesla veřejná sbírka. Otevření nové jídelny následovalo v roce 1906. Protože se zvýšil počet žáků, rozšířila se škola od září roku 1907 o paralelní třetí třídu. Dohromady se v tom roce tísnilo v dnešní budově B 249 dětí. Učitel Josef Hiltcher získal v roce 1907 nové místo v České Třebové. U nás tím v souvislosti s otevřením paralelky vznikla dvě volná učitelská místa. Obě místa byla propůjčena čerstvým absolventům trutnovského učitelského institutu Franzovi Mayovi a Ottovi Zinneckerovi. V roce 1910 opustil školu učitel Ottomar Fiebiger – nastoupil do Souvratě jako učitel první třídy. Vyznačoval se dobrým básnickým stěvem a dodnes je proslaven jako autor oblíbené německé krkonošské neoficiální hymny Riesengebirgslied. Za něj jako provizorium přišel Lorenz Hakel, který ale už 1. března 1911 odešel do Horní Brusnice. Vystřídal ho definitivně Rudolf Fischer. 31. prosince 1910 zemřel Raimund Schreyer, emeritní vrchní učitel, první ředitel naší lánovské školy. V definitivním důchodu byl od února roku 1904. V posledních letech před smrtí zastával úřad lánovského obecního zapisovatele. Podle nového zákona se poprvé volila školská rada. Vedle dvou volených zástupců učitelského sboru ji tvořili ještě čtyři zástupci zvolení obecním výborem. V roce 1910 se do školy vloupal místní povaleč Weiss, kterého pár dní předtím pustili z vězení. Nejprve měl zapálit stodolu a poté násilně vniknout do několika domácností i do školy. S jídlem roste chuť, a tak další noc vyloupil opuštěný byt vrchního učitele, který odešel tu noc na návštěvu do katolické fary, přičemž jeho manželka se starala o svou nemocnou sestru v její domácnosti. Způsob vloupání byl docela pozoruhodný, zloděj při něm s velkým rámušem rozbil čtyři okna a vylomil dvoje dveře. Poté zloděj provedl ve vsi ještě několik dalších vloupaček a poté se ho podařilo chytit. Na konci školního roku 1923-1924 odešel na vlastní žádost do důchodu vrchní učitel Fiedler. Po třiačtyřiceti letech služby v Lánově, nejprve Dolním a pak Prostředním. Kromě učitelování vedl také pěvecký sbor při katolické faře v Dolním Lánově. Na uvolněné místo vrchního učitele přišel Josef Mühl, který stejný post zastával v Černém Dole. Datum jeho nástupu je 1. září 1925. Od roku 1923 do roku 1925 školu postihla velká fluktuace zaměstnanců. V roce 1923 nastoupil Emanuel Hollmann, který přestoupil z evangelické školy v Heřmanových Sejfech (Rudník). Ale už téhož roku v říjnu se do Rudníku vrátil, protože Franz May, který do té doby učil na vrchlabské měšťance, přišel kvůli zrušení jedné třídy o místo a vrátil se zase do Lánova. Vzhledem k tomu, že od prvního ledna 1924 odešel za školy zatím na dovolenou vrchní učitel, nahradil ho dolnolánovský Johann Fries (jak už se výše zmiňujeme, definitivní změna na postu ředitele nastala od září 1925).

Martin Bartoš, pokračování příště

ročník 8/číslo 1 - únor 2010

Historické střípky

Před dvěma sty lety, tedy v roce 1810, popisuje lánovská kronika dvě události, které poznamenaly život ve vesnici. V tom roce se rekvírovalo a tavilo stříbro z kostelů a ani lánovský kostel svatého Jakuba rekvizici neunikl. Za oběť padly tři stříbrné kalichy. Vykoupením (335 zlatých) se podařilo pro Lánov uchovat stříbrnou monstranci, peníze na vykoupení poskytly přifařené obce.

V září téhož roku propukla v našem údolí strašná epidemie pravých neštovic, které padlo za oběť 68 dětí (v té době se samozřejmě ještě proti neštovicím neočkovalo).

Před sto padesáti roky. V říjnu založili ve Vrchlabí první spořitelnu v celých východních Čechách. Hoheneiber Sparkassa sloužila k ukládání peněz i pro lánovské.

V roce 1910, tedy před sto lety, se vážně jednalo o výstavbě železnice, která by vedla z Vrchlabí přes Prostřední Lánov do Černého Dolu. Zodpovědní pracovníci dokonce vyjednávali s tehdejšími ministrem železniční dopravy s docela příznivým výsledkem. V květnu téhož roku se uskutečnilo společné zasedání zástupců Dolního, Prostředního i Horního Lánova včetně majitelů továren v lánovském údolí, stejně tak byly účastny obce z údolí Stříbrného potoka. Zúčastnění se dohodli na založení garančního fondu ve výši 11 600 korun, do kterého tehdejší obec Prostřední Lánov přispěla částkou 600 korun. Uskutečnění záměru ztroskotalo kvůli vypuknutí první světové války a následující změně politických a hospodářských poměrů.

MB

Před padesáti lety, tedy v roce 1960, se v tehdejší Československé socialistické republice z gruntu změnil systém státní správy. Vznikl okres Trutnov ze tří menších okresů Vrchlabí, Dvůr Králové nad Labem a Trutnov. A to hlavní – vznikla naše obec Lánov, když se sloučily tehdejší vesnice Horní a Prostřední Lánov. Název Lánov bez přívlasktu slaví tedy v letošním roce teprve padesátku.

ročník 8/číslo 2 - duben 2010

-

ročník 8/číslo 3 - červen 2010

-

ročník 8/číslo 4 - říjen 2010

Historický střípek

Na konci letních prázdnin jsem měl to štěstí a setkal jsem se ve vrchlabském Hotelu Gendorf s panem Rolandem Zirmem, dolnolánovským rodákem a autorem dvou monografií o obcích v údolí Malého Labe. (Obě knihy jste si mohli prohlédnout v historické expozici během srazu rodáků.) Autor, který zanedlouho oslaví osmasedmdesátiny, se těší dobrému zdraví a všichni, kteří ho známe, věříme, že v

Krkonoších rozhodně nebyl naposledy. Z jeho knihy (2. svazku) jsem pro Vás vybral, přeložil a upravil krátkou kapitolu o řemeslných živnostech v Prostředním Lánově.

Řemesla

Představuje-li zemědělství nejdůležitější pramen obživy na vesnici, ve městě jeho roli zastupují řemesla. Také řemesla mají svou obzvláštní historii. Ve starých dobách se o řemeslu nemůže mluvit jako o specializované činnosti. Mnohé potřeby, například šatstvo nebo nejrůznější nástroje, si lidé zhotovovali doma sami. Na estetickou hodnotu výrobku se nekladl žádný důraz. Při osídlování Krkonoš k nám sice přicházeli řemeslníci nejrůznějších oborů, neměli to ale jednoduché, protože jim často chyběla možnost své řemeslo zejména na vesnicích vykonávat (jiná situace byla ve městech, ve kterých měli občané právo a svolení některá řemesla pro obživu provádět). Města mohla nakládat s takzvaným mílovým právem, což v praxi znamenalo, že v soudním obvodu města nesměl provozovat řemeslo nikdo jiný než občan města (výjimku tvořili kováři a zaplatit pámbů taky krčmáři čili hostinští). Lánovští měli ovšem proti ostatním vesnicím jistou výhodu. 2. března 1534 podepsal císař Ferdinand I. dokument, ve kterém propůjčuje Kryštofovi z Gendorfu omezené právo pro Lánov:

„Činíme tak záměrně mocí našeho královského dopisu, z práva majestátu Království českého, že nynější nebo budoucí obyvatelé určených dvou vsí Lánova a Nové Vsi mohou svobodně obchodovat s jídlem, pitím, jakož i ostatními životními potřebami, a také pivo vařit a čepovat mají a mohou. Mají také vykonávat nejrůznější řemesla, jak se sluší a patří, a mít z nich užitek. Zároveň Vám též propůjčujeme právo každotýdenních trhů...

Jak z předchozího vyčteme, směli tedy Lánovští provozovat veškerá řemesla, vařit pivo, a dokonce i pořádat trhy. Měli tedy práva, která se v té době obvykle propůjčovala pouze městům. Gendorfův záměr vybudovat z Lánova město ale jako takový ztroskotal. Každopádně nebyly tehdy okolnosti podobnému plánu nakloněny, a tak se městem stalo Vrchlabí a Lánov zůstal vesnicí. Bohužel se nedochovaly žádné záznamy z té doby, pouze se zasedacího pořádku evangelické církve z roku 1600 zjišťujeme jména některých živnostníků. A tak víme, že tehdy v Lánově působili přinejmenším dva pekaři, mlynář, švec, krejčí, kolář, kovář, tesař a dva krčmáři. Z daňového svitku z let 1653/1654 vyplývá, že v naší vsi tenkrát pracovali následující řemeslníci: jeden pekař, dva ševci, dva krejčící, osmadvacet tkalců, jeden bednář, jeden kolář, dva tesaři, sedm uhlířů, dva kováři, jeden pažbář, dva šindeláři, jeden řešetář, jeden papírník. V pozdějších letech nabylo u nás na významu krejčovské řemeslo. V roce 1734 se dokonce zřídil krejčovský cech s vlastním cechovním řádem a tovaryšskou knihou, kam se zapisovaly příchody a odchody jednotlivých tovaryšů. Cechovní pravidla byla velmi přísná: členové cechu, tovaryši i učňové se zavázali k přísnému náboženskému chování. Pravidla se dokonce vztahovala i na oblečení. Například mistři krejčí nesměli nosit dvojité sukno (1). Pracovní doba pro tovaryše i učně trvala od září do Velikonoc od páté hodiny ranní do desáté hodiny večerní, trávili tedy v dílně celých sedmáct hodin. V Lánově působili i řemeslníci, které bychom jinak v menších vsích těžko hledali. Čas některá řemesla postupně odnesl a jiná přicházela. Velmi brzy vymizeli nejen z Lánova, ale i z celých Krkonoš uhlíři, poslední z nich působil v Dolním Dvoře. Šindeláři se stali přebytečnými, protože šindelem se střechy přestaly pokrývat. Zmizel i mlýn. S tovární výrobou obuvi odešli ševci. Přebytečnými se postupně stali kováři, pekaři, papírníci, bednáři i koláři... To ovšem předbílám – před více než osmdesáti lety, v roce 1928, těsně před světovou hospodářskou krizí, řemesla v Lánově utěšeně kvetla. V Lánově se pekly chléb, housky i koláče hned ve třech pekařstvích, z nichž největší družstevní provozovalo i dvě filiálky v Dolním Lánově. V Lánově jste si mohli nechat svázat knihu u knihvazače. O zásobování obyvatelstva čerstvým masem i uzeninami se starala tři řeznictví. K potěše zejména mužské části populace sloužily čtyři hostince (pátý poskytoval své služby nahoře na Bíně). V Lánově pracoval jeden pokrývač. Ti, kteří přišli těsně po válce, si jistě budou pamatovat i zahradnictví, které stálo nedaleko naší školní jídelny. V Lánově jste tehdy (stejně

jako dnes) našli i lakýrníka a natěrače. Kvetla tu i výroba likérů. Protože se tehdy ještě běžně jezdilo na koních, našli bychom tu i sedláře. Působil zde zámečník a zároveň instalatér. Mezi řemeslníky je zařazen i jeden mistr kapelník. Samozřejmě pracovali i kovář a klempíř. Šaty jste si mohli nechat ušít u několika krejčích. Kvetla i živnost ševcovská, obuvnická, zastoupená šesti či sedmi mistry ševci. Po dvou byli v Lánově zastoupeni truhláři a koláři. V seznamu najdeme i malíře pokojů a natěrače. Nechyběl ani hodinář.

(Zirm, Roland: Das Kleine Elbetal – Band 2... Heimatkreis Hohenebel/Riesengebirge, Marktoberdorf 2007. Z první kroniky Lánova, s. 95-96, volný překlad Martin Bartoš)

(1) Zweirlei Tuch – může to také znamenat uniformu, dvojitým sukнем se ale pravděpodobně myslí šaty, které se daly nosit oboustranně, tedy vlastně oděv bez rubu a líce.

ročník 8/číslo 5 - listopad 2010

Historický střápek

Naše jídelna...

... nebyla vždy jídelnou. A tak se přenesme do časů, kdy do Lánova pronikl průmysl, kdy se Lánov stal z vesnice významným průmyslovým centrem. Pro obyvatele Prostředního Lánova i sousedního Dolního Lánova měl objekt dnešní školní jídelny obrovský význam. Soubor budov, který sloužil jako významná tkalcovna, patřil firmě Leuzendorf a Waengler. Historie podniku je docela zajímavá a pro Lánov významná dodnes. V padesátých letech předminulého století se díky Friedrichu Adolfovi postavila první tovární budova s vodní elektrárnou. V roce 1859 povolila okresní úřední komise rozšíření už existujícího náhonu. Mnoho námahy i peněz si vyžádalo vykopání více než stometrového tunelu pro náhon elektrárny. Kopalo a vrtalo se skrz skalnatý ostroh. Skála sestávala z jemnozrné deskovitě se rozpadající horniny. Adolfa práce finančně vyčerpaly natolik, že zkrachoval a neúplné dílo se úředně dražilo dne 17. ledna 1871. K majetku, který obnášel celou továrnu a také hospodářství č. p. 101, se nakrátko jako překupník dostal jakýsi Schafranek z Vídně. Již 1. října téhož roku 1871 od něj koupil celý majetek pan Severin Waengler, ředitel mechanické přádelny v dolnorakouském Felixdorfu. Za objekty s čísly popisnými 99, 100 a 101 a za část pozemkové parcely domu 102 zaplatil 30.300 rakouských zlatých. Budovy sestávaly z obytného domu s přistavěným objektem továrny o délce 100 metrů, šířce necelých 14 metrů a výšce jeden a půl patra. Patřila k nim také příčně situovaná stavba (která už dnes nestojí a můžeme ji vidět jen na starých fotografiích). Vodní kolo bylo uloženo v prkenné kůlně, továrna zela prázdnotou. 27. dubna 1872 vzniklo mezi Waenglerem a jeho švagrem Friedrichem, říšským rytířem z Leuzendorfu, žijícím v Praze, obchodní sdružení. Oba jmenovaní vystupovali se stejnými podpisovými právy. Firma se od té chvíle jmenovala „Leuzendorf und Waengler“. Již před založením firmy 1. ledna 1872 nastoupil W. Spörri, Švýcar, na místo technického ředitele a od té chvíle nastal další rozvoj továrny. Na jaře 1872 se v tanvaldských a tiefenbašských strojárnách objednala, vyrobila a posléze do Lánova dopravila transmise pro nový provoz. Den za dnem se montovaly tanvaldské tkalcovské stavy potřebné k úplnému zahájení výroby. Hnací silu provozu dodávalo zpočátku již zmíněné vodní kolo. 11. července 1873 majitelé továrny zakoupili parní stroj s výkonem 40 koňských sil (vyrobila ho firma bratří Sulzerových ze švýcarského Winterthuru a stál 9.910 rakouských zlatých). Parní kotel získali do Lánova z Hořejšího Vrchlabí od firmy Synové A. Rottera. Disponoval 44 m² ohřevné plochy a tlakem 4,25 atmosfér. Na jižním konci závodu se postavila budova pro stroj a kotel spolu s komínem. K umístění sušárny a šlichtovny 3 se

využilo místo, kde se dříve nacházelo vodní kolo. Dřevěná kůlna se strhla a spodní příčná budova se zvýšila a zvětšila. V roce 1874 se tkalo na dvou stovkách stavů. Pracovní doba činila 12 a půl hodiny od pěti hodin ranních do sedmi hodin večerních s jednohodinovou přestávkou na oběd a půlhodinovou pauzou na svačinu. Výroba se ovšem zastavovala jen od dvanácté do třinácté hodiny. Na konci roku 1876 odešel ze svého místa ředitel Spörri. Nahradil ho Jakob Wild, opět švýcarský textilní odborník. Počet stavů stoupl na 280. Na konci podzimu 1877 náhle skonal jeden z majitelů továrny Severin Waengler. Ztroskotaly tím jeho plány na výstavbu barvírny a apretury. V prosinci téhož roku byla udělena prokura⁴ továrnímu úředníkovi Karlu Schmidtovi a o rok později 22. 12. 1878 vstoupila do firmy paní Adolfína Waenglerová. V roce 1881 se továrna dále rozrostla; v dolní části se v délce 36 m a šířce 16 m zvýšila o jeden a půl patra. Pořídil se nový kotel s 80 m² ohřevné plochy a šesti atmosférami tlaku. Dále se koupil nový dokončovací stroj a výroba se rozšířila o dalších 145 stavů. Parní stroj se díky vylepšením dostal k výkonu 80 PS. Pan Friedrich von Leuzendorf bydlel od roku 1878 v Hartě a osobně vedl podnik. Roku 1882 ale přesídlil zpět do Prahy a ustanovil svým zástupce Kvido Ullmanna, sám posléze obdržel prokuru. Ovšem již 5. září 1883 opustil svou pozici a svou prokuru vymazal. Ve stejné době se ujal vedení podniku již dospělý syn Severina Waenglera Ludvík s prokurou od 19. května 1884. Jako doplněk k prokurě se uvádí, že Severin Waengler koupil v červenci roku 1874 stavební parcelu číslo čtyři o výměře 1344 čtverečních sáhů (4810 m²) od Františka Weisse za 1.200 rakouských zlatých a o rok dříve v květnu 1873 získal taky dům č.p.3 od Františka Polze se zahradou o výměře skoro dva a půl hektaru a dvěma hektary polností. Polzovi tenkrát zaplatil 4.000 zlatých.

(Z pamětních knih obce Lánov pro Vás přeložil a převyprávěl Martin Bartoš – dokončení v příštím čísle)

Omluva

V minulém čísle jsme uvedli jako vystavovatele pohlednic pana Kadavého z Horního Lánova. Samozřejmě se nejedná o Jaromíra, ale Ladislava. Děkujeme za prominutí.

ročník 8/číslo 6 - prosinec 2010

Historický střípek – dokončení z minulého čísla

Naše jídelna...

Zřejmě téhož roku nebo v roce 1885 vypukla v továrně stávková akce, aniž by dělníci stávkující za lepší platy uspěli. V letech 1885 a 1886 se proti továrně postavil obchod. 1. ledna 1888 odešel z Lánova Švýcar Wild a na jeho pozici nastoupil H. Hämmerle z Tyrolska. V roce 1888 se postavila nová samostatně stojící kotelná s komínem, do níž zakoupili nový kotel s podobným výkonem, jaký měl vylepšený starý (tlak se zvýšil o jednu atmosféru). Zároveň se přistavělo nové patro příčné budovy. Sem se umístila soukárna útku. A také se denní práce dělníků zkrátila o jednu hodinu. 26. května 1889 odešel Hämmerle a do továrny se jako ředitel vrátil Jakob Wild. 2. května 1890 následovalo opět zkrácení pracovní doby o hodinu, takže nyní činila pracovní povinnost 11 hodin. Kvůli fámám a drbům vypukla čtrnáctidenní stávka. Dělníci opět ničeho nedosáhli. 25. května 1892 zemřel ve Štýrsku spoluvlastník továrny Friedrich, říšský rytíř z Leuzendorfu. Jako jediná majitelka od této chvíle vystupovala jeho sestra Adolfína Waenglerová, což dokazuje zápis v obchodním rejstříku. Prokura Karla Schmidta byla totiž vymazána. 1. září 1895 opustil podruhé fabriku Jakob Wild a vrátil se do rodného Švýcarska. Do jeho funkce ustavili Karla Kulhánka, německého Čecha. V roce 1897 získal druhý syn majitelky Waenglerové Vladimír prokuru, zatímco první syn Ludvík podnikání zcela opustil. Protože stávající

parní stroj neposkytoval dostatečnou hnací sílu, vystavěla se v roce 1898 zbrusu nová strojovna, do které se umístil nový parní stroj o výkonu 200 koňských sil (zaplatili za něj 18.000 zlatých). Roky 1901 a 1902 poznamenala špatná obchodní situace s nízkým odbytem, čehož důsledkem bylo významné snížení počtu tkalcovských stavů. 15. února 1902 odešel z továrny dosavadní výrobní ředitel Kulhánek. Jeho místo převzal lánovský rodák Josef Erben. 4. července 1903 vyhořel firemní obytný dům č. p. 3. Mnoho lidí se ocitlo bez přístřeší, a proto se firma rozhodla postavit dělnický obytný dům pro 6 rodin na parcele vyhořelého stavení. Zároveň firma již 23. března téhož roku koupila od tehdejšího majitele Josefa Krause dům č. p. 120 (za 12.000 zlatých). V následujícím roce se stavěly další domy (kolem kterých chodíme každý den do školní jídelny). Pět nových dělnických domů mělo již tehdy totožná popisná čísla: 141, 143, 145, 146, 149. V roce 1904 došlo k oživení trhu. Dva roky stojící stavby byly znovu zapojeny do výroby. V roce 1907 se k příčné tovární budově přistavěla novostavba dlouhá přes dvacet metrů a široká čtrnáct metrů. Zároveň se přistavělo nové patro, do kterého zabudovali dalších 48 nových stavů. Továrna měla v tomto okamžiku 467 stavů. Zároveň se zřídil dům pro úřednictvo. V roce 1912 se továrna zase rozšířila do délky, šířky i výšky, rovněž se postavily dva domy pro úředníky. Následkem první světové války nastával rychlý útlum obchodování. 20. ledna 1916 se zastavil poslední tkalcovský stav. Továrna po téměř čtyři roky nepracovala. Teprve na začátku listopadu 1919 se provoz obnovil s nízkým počtem stavů. Na konci roku 1920 pracovalo 50 stavů, potom se výroba rychle zvyšovala, o rok později již bylo činných 220 stavů a na konci roku 1924 se tkalo na polovině kapacity závodu. 22. března 1921 zemřela majitelka společnosti paní Adolfína Waenglerová rozená z Leuzendorfu a od té chvíle se jediným majitelem stal Vladimír Waengler, její druhorozený syn. K továrně nadále patřily již zmiňované domy a parcely s popisnými čísly 3 (dva úřednické domy), 4 (stavební parcela), 99 (továrna), 100 (obytný dům), 120 (dům pro úředníky), 141, 143, 145, 146 a 149 (dělnické domy). V období první republiky továrna již nikdy nedosáhla předválečného (1. světová válka) stavu. Výroba kolísala podle hospodářské situace a nevyhnula se jí krize v roce 1929, jejímž přímým důsledkem bylo úplné zastavení výroby v roce 1932.

(Z pamětních knih obce Lánov pro Vás přeložil a převyprávěl Martin Bartoš)

Nová pamětní deska na hřbitovní zdi v Dolním Lánově Ve druhé polovině srpna letošního roku proběhlo na obecním úřadu jednání mezi zástupci obce v čele s panem starostou Tomíčkem a lánovským rodákem panem Zirmem, německým občanem. Jednalo se o návrhu německé strany na umístění pamětních desek v německém i českém jazyce do prostoru vstupní brány ke kostelu sv. Jakuba. Desky budou umístěny napravo od brány pod sebou. Německá strana ponese náklady na zhotovení desek (asi 3.500 Euro) a na opravu vstupní brány (odhadované náklady 150.000,- Kč) přispívá částkou dva a půl tisíce Euro.

Nápisy na deskách budou připomínat lánovské oběti obou světových válek a poválečné doby. Oprava zdi a osazení desek se uskuteční v roce 2011.

ročník 9/číslo 1 - únor 2011

Historické okénko

Na schodišti boudy Hanapetr se pěkně vyjímají součásti více než sto let starého slavnostního postroje. „Bože žehnej mému povozu“ – tak by se dal přeložit nápis na obrázku. Z druhé fotografie je zřejmé, že postroj má bezprostřední vztah k Lánovu: majitelem malého uměleckého díla byl Anton Schreier z Prostředního Lánova.

V soupisu majitelů domů a staveb z let 1911 i 1928 najdeme jméno Antona Schreiera – sedláka – u čísla popisného 98. (V přehledu z roku 1924 se dům 98 nevyskytuje. Snad to souvisí s případem žhářství 28. května 1924, kdy do základů vyhořela jedna ze Schreierových stodol.) Pokud mne informace neklamou, lánovské číslování se od té doby nezměnilo, takže postroj pochází ze statku na pravém břehu Malého Labe naproti naší škole, kde dnes bydlí Hejdukovi a Tryznovi. Popis z roku 1928 říká, že objekt 98 se skládal ze dvou stodol a cihlového domu. Patřil k němu i tehdy neobydlený výměnek. Anton Schreier se veřejně angažoval – setkáme se s ním v kronice jako se členem obecního výboru – sousedé ho do něj zvolili v roce 1901, 1907 i v roce 1910. (Aktivní i pasivní volební právo tehdy měli muži od dvaceti čtyř let nahoru, kteří v Lánově platili daně, a to i ti, kteří zde neměli trvalé bydliště. Volit už mohly ženy, na které se vztahovala daňová povinnost. Nemohly ale svůj hlas odevzdat přímo. Směly hlasovat jen prostřednictvím osoby mužského pohlaví, kterou pověřily plnou mocí.) Z lánovských kronik přeložil a převyprávěl Martin Bartoš

ročník 9/číslo 2 - duben 2011

Lánovská výročí (z lánovských kronik)

325 let: v roce 1686 postihla Lánov epidemie chřipky, doprovázená vysokými horečkami. Smrtelných případů se vyskytlo naštěstí jen několik.

275 let: psal se rok 1736 a Lánov i okolí zasáhla velká neúroda, která přivodila nouzi a drahotu potravin. Hlavní produkt, ze kterého žilo mnoho lidí, totiž pšize, se tehdy prodával velmi těžce a se ztrátou.

225 let poprvé: čtyři dny – od 5. do 8. ledna – pustošil Krkonoše i jejich podhůří orkán z východního směru. Víchr zničil nejen mnoho lesů, ale poničil i střechy obytných stavení. Mnoho roubenek dokonce podnesl z původních základů. Velmi utrpěla také lesní zvěř. A ke všemu v témže roce se nevyvedly kvůli mimořádně deštivému počasí žně.

225 let podruhé: něco pravdy je na tom, že císař Josef II, následník Marie Terezie, putoval v přestrojení zeměmi své říše. Zejména poznal nespravedlnost daňového systému, který od daňové povinnosti zcela osvobodil šlechtice – majitele velkých pozemků. V roce 1786 rozhodl výnosem o přesném zaměření všech katastrů a uvalení rovnoměrných daňových závazků.

200 let: drahé časy. Inlace zapříčiněná zejména válčením s Francií a Napoleonem způsobila ztrátu hodnoty peněz a neúnosné zvýšení cen zejména základních potravin a surovin, ze kterých se vyráběly.

175 let: Zima bohatá na sníh. V Lánově ležel místy sníh do výše pěti loktů (pokud jako měřítko přijmeme vídeňský loket, bylo to více než 350 cm sněhu). Ještě na konci května! ležel v Dolním Dvoře i Horním Lánově sníh v mohutných tvrdých a zmrzlých vrstvách. Teplota v zimě klesla pod -30°C. Mnoha lidem omrzly ruce i nohy. Mráz zničil všechny ovocné stromy v našem údolí.

125 let poprvé: Statkář Johann Zirm postavil na svém pozemku kruhovou pec na pálení cihel s vážnicí (č. p. 121).

125 let podruhé: květnový sníh napadla velká vrstva sněhu, která vydržela po mnoho dní. Vichřice řádily v létě i v zimě. 7. srpna poničil orkán lesy i budovy. A před koncem roku 20. a 21. prosince foukal 36 hodin víchr, který kulminoval 21. mezi desátou a jedenáctou hodinou. Za své vzala zmíněná pec na pálení cihel. Jedna stodola patřící mlynáři Meissnerovi se přemístila s větrem o řádný kus cesty. Pohybovat se venku bylo životu nebezpečné, vzduchem létalo všechno možné.

100 let: tak dlouho funguje náš lánovský vodovod, pozoruhodná stavebně technická památka. (kolaudován 3. a 4. ledna 1912). Výstavba a zahájení provozu lánovského vodovodu si zasluhuje samostatný článek, který pro vás připravíme do některého z následujících čísel Občasníku i Lánovského zpravodaje. MB

ročník 9/číslo 3 - červen 2011

-

ročník 9/číslo 4 - září 2011

Vernisáž, mimořádný koncert

Ve Vrchlabí si připomínáme 120. výročí vystoupení našeho vrchlabského rodáka, houslového virtuosa Karla Halíře. V neděli 9. října se uskuteční vernisáž čili zahájení malé výstavy o něm. Ve čtvrtek 13. října si ho připomeneme slavnostním koncertem se vsutku hvězdným obsazením. Hledte!

• Ulrika Strömstedt (Švédsko) - soprán • Joan Pagés (Španělsko) - klavír • Ivan Ženatý - housle • Stanislav Bogunia – klavír

Začátek koncertu v klášterním kostele je ve 20 hodin.

Karel Halíř se narodil ve Vrchlabí 1. ledna 1859, většinu života prožil a strávil v Německu. Housle studoval v Praze a v Berlíně. Proslavil se zejména koncertováním na Bachově festivalu v Eisenachu v roce 1884. Vedl kromě jiného berlínskou dvorní operu a působil jako profesor na hudební vysoké škole v Berlíně. V letech 1896 a 1897 cestoval a koncertoval ve Spojených státech, 4. prosince 1896 hrál i v proslulé Carnegie Hall s newyorským symfonickým orchestrem. Zemřel těsně před Vánoci 21. prosince 1909 v Berlíně.

ročník 9/číslo 5 - říjen a listopad 2011

-

ročník 9/číslo 6 - prosinec a Vánoce 2011

-

ročník 10/číslo 1 - únor - březen 2012

Historický střípek:

1912: sta let se letos na počátku roku dožil lánovský vodovod. Úřední kolaudace, která se konala 3. a 4. ledna 1912, se nedožil muž, který měl na stavbě vodovodu největší zásluhu. William Clay, předseda stavební komise vodovodu, totiž zemřel 30. 11. 1911, aniž by měl možnost vodu z nového díla ochutnat. Předsednictví se po něm ujal dolnolánovský řídící učitel Johann Fiedler. Finančně se na stavbě vodovodu podílely obce Prosečné (21,9%), Dolní Lánov (35,7%), Horní Lánov (tehdy samostatný, 19,7%) a Prostřední Lánov (taktéž samostatná obec, 22,7%). Celkové náklady dosáhly

částky 695.000 korun. Kromě finančního podílu jednotlivých obcí získala stavební komise i několik subvencí: 176.000 K. od ministerstva vnitra, 130.000 K. od ministerstva zemědělství a zemská subvence 73.000 K.